

ΤΟΜΟΣ Β'. ΟΕΦΟΡΑΗ
ΟΧΙ "ΤΙ ΕΦΡΟΝΟΥΝΟΙ
ΠΑΤΕΡΕΣΜΟΥ, ΤΙ ΕΠΙ-
ΣΤΕΤΟΝ, ΤΙ ΕΠΡΑΤ-
ΤΟΝ." "ΤΙ ΕΓΩ ΧΡΗ
ΝΑ ΦΡΟΝΩ, ΝΑ ΠΙ-
ΣΤΕΤΩ ΝΑ ΠΡΑΤΤΩ.

Σύγγραμμα τριμηνιαίως εκδιδόμενον ὑπὸ Πλάτωνος Ε. Δρακούλη.

ΤΕΤΧΟΣ ΙΑ'. ΙΟΥΛΙΟΣ.
ΣΦΑΛΛΕΙ Ο ΕΚΛΑΜΒΑ-
ΝΩΝ ΤΟΝ ΟΡΙΖΟΝΤΑ
ΤΕΡΜΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ
ΣΦΑΛΛΕΙ Ο ΠΙΣΤΕΤΩΝ
ΟΤΙ Η ΠΑΣΑ ΑΠΕΚΑ-
ΛΥΘΗ ΑΛΗΘΕΙΑ.

Ἐρευνα

5 ΔΡΑΧΜΑΙ ΚΑΤ' ΕΤΟΣ.]

Oxford, 1906.

[ΚΑΤ' ΕΤΟΣ ΦΡΑΓΚΑ 5.]

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

Βιβλίον σπανίας δυνάμεως ἐξεδόθη ἐσχάτως, γραφέν ὑπὸ τοῦ ἐν Σικάγῳ καθηγητοῦ τῆς Ζωολογίας κ. Χάουαρδ Μῶαρ. Φέρει τὸν τίτλον "Ἡ παγκόσμιος ὁμογένεια" ("The Universal Kinship," by Howard Moore) καὶ ἀναπτύσσει διὰ ἐκτάκτου πρωτοτυπίας τὴν ζῶσαν ἰδέαν ὅτι πάντα τὰ ἔμψυχα ὄντα εἴμεθα τόσῳ συγγενῇ ὥστε πρῶτα μὴ ὑποθέσωμεν μίαν καὶ ἐνιαίαν ζωὴν. Πραγματευόμενος ἰδίᾳ περὶ τῶν ζώων ὁ κ. Μῶαρ λέγει: "Οἱ ἄλλοδαποὶ τὸ πάλαι δὲν εἶχον δικαιώματα. Ὅμοίως σήμερον τὰ ζῶα. Τὰ θεωροῦμεν πράγματα ὄχι ὄντα. Δὲν ὑπάρχει τι ἐν τῷ κόσμῳ στυγνότερον καὶ ἀποτροπαιότερον τῆς διαγωγῆς ἣν δεικνύει τὸ ἀνθρώπινον γένος πρὸς τὸ ὑπανθρώπινον. Ζητεῖ οὐρανόθεν ἀνεξάντλητα ἀγαθὰ, ἀλλὰ οὐδόλως μεριμνᾷ νὰ καταστήσῃ ἑαυτὸ πηγὴν ἀγαθῶν διὰ τὰ ἀτυχῆ καὶ ἀβοήθητα ζῶα."

Τὸ σχέδιον νὰ συναθροισθῶσιν ἐκ περάτων τῆς οἰκουμένης οἱ ἔβραιοι, καὶ νὰ συμπήξωσι κράτος ἀγοράζοντες τὴν Παλαιστίνην δίδει πολλὰ σημεῖα πραγματοποίησεως. Αἱ περὶ τοῦ θέματος τούτου συζητήσεις, ἐν τῷ ἀγγλικῷ ἰδίως Τύπῳ, γίνονται ὀσημέραι ζωηρότεραι, καὶ ὁ μᾶλλον βαρύνων ἰσχυρισμὸς εἶνε ὅτι "ἡ Εὐρώπη καὶ ἡ Ἀμερικὴ δέου νὰ ὑποστηρίξωσιν τοὺς ἔβραίους νὰ παγιώσωσι εὐήμερον ἔθνος, λόγῳ τῆς εὐγνωμοσύνης ἣν ὁ πολιτισμὸς ὀφείλει εἰς τὸν μέγαν ἐκείνον Ἐβραῖον ὅστις ἱδρυσε τὸν Χριστιανισμόν." Ἐπικροτῶ εἰς τὸ σχέδιον καὶ εὐελπιστῶ ὅτι οἱ ἔβραιοὶ θὰ τὸ πραγματοποιήσωσι μετὰ ἢ ἀνευ τῆς ὑποστηρίξεως τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς. Ἄλλ' ἡ εὐγνωμοσύνη ἣν ὁ πολιτισμὸς ὀφείλει εἰς τὸν μέγαν ἐκείνον Ἐβραῖον (ἡ μέγαν Ἑλληνα, ἡ μέγαν Αἰγύπτιον) δὲν ἀποτίεται εἰμὴ ἀφοῦ παγιώσωμεν ἀνθρωπισμὸν καὶ ἀδελφότητα ἐφ' ὅλης τῆς Γῆς.

Τὸ θεοσοφικὸν Συνέδριον τῶν Παρισίων, τὸ συγκροτηθὲν τὸν μῆνα τούτου, εἶνε ἐν ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα γεγονότα τοῦ αἰῶνος. Ἡ Θεοσοφία συγκυκᾷ τὰς συνειδήσεις καὶ τὰς διανοίας τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τριακονταετίας, καὶ ἡγεῖρε κύματα πνευματικότητος ὧν ἡ ἐπίδρασις ἔσται ἔσασαι ἀνεξίτηλος. Ἐν προσεχεῖ τεύχει, λαμβάνων ἀφορμὴν ἐκ τοῦ παρισινοῦ Συνεδρίου τῶν Θεο-

σοφιστῶν, θὰ ἐξηγήσω καταλεπτῶς τί ἐστὶ Θεοσοφία, πῶς προέκυψε πῶς δρᾷ καὶ τί εὐαγγελίζει. Ἡ ῥωσσις Ἑλένη Πετρόβνα Βλαβάτσκυ ἤτο ἡ θεμελιώσασα τὸ κίνημα, καὶ σεμνύνομαι ἀναγράφων ὅτι ἔσχον τὸ προνόμιον νὰ σχετισθῶ πρὸς αὐτὴν διὰ προσωπικῆς φιλίας ἤδη ἀπὸ τοῦ 1887. Ἦτο ὑπερφυῆς γυνὴ καὶ μεταξὺ τῶν ἀκολουθούντων τὰ διδάγματά της ἀριθμοῦνται οἱ διαπρεπέστεροι φιλόσοφοι, ἐπιστήμονες, καλλιτέχναι, πολιτευταὶ καὶ λογογράφοι τοῦ αἰῶνος μας, τὰ δὲ ἐκδοθέντα ἀπὸ τοῦ 1887 θεοσοφικὰ συγγράμματα ἀποτελοῦσι γιγαντιαίαν βιβλιοθήκην.

Ὁ Ρούζβελτ κηρύττει ὡς ἐπείγον φάρμακον κατὰ τῆς κοινωνικῆς ἀποσυνθέσεως τὴν προοδευτικὴν φορολογίαν τοῦ εἰσοδήματος, καὶ τῶν κληρονομιῶν. Ἡ πρόσφατος αὐτοῦ δημηγορία ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Ἀμερικανικῆς Συμπολιτείας εἶνε ἡχὸς τοῦ προγράμματος τῶν ἀγγλῶν σοσιαλιστῶν οἵτινες ἀποτελοῦσι τὸ Ἐργατικὸν Κόμμα ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Κοινοτήτων, καὶ προσέτι ἐρμηνεύει τὴν πανταχοῦ ἐπικρατοῦσαν ἀκατάσχετον ῥοπὴν πρὸς κοινωνικὴν μεταμόρφωσιν διὰ θεμελιωδῶν μεταβολῶν ἐν ταῖς βιομηχανικαῖς καὶ ἠθικαῖς ἡμῶν συλλήψεσιν. Ὁ Ρούζβελτ στυγματίζει τὴν συσώρευσιν τῶν μεγάλων περιουσιῶν εἰς χεῖρας ἀτόμων ὡς ἐξόχως ἐπικίνδυνον εἰς τὴν εὐημερίαν καὶ τὴν ἠθικὴν τῶν κοινωνιῶν, καὶ ποιεῖται ἐκκλησιῶν εἰς τὸ ἀμερικανικὸν ἔθνος νὰ δείξῃ ἀκλόνητον ἐμμονὴν εἰς τὴν ἐπιδιώξιν ὑψηλῶν ιδεωδῶν. Ὁ Ρούζβελτ εἶπε μεγαλοφυῶς εἰς ὀλίγας λέξεις ὅτι ἡ ΕΡΕΥΝΑ τουρίζει ἀπὸ ἐξαιτίας.

Μία ἀθηναϊκὴ ἐφημερίς ἐκ τῶν οἰοῦναι πεφωτισμένων γράφει ἐν ἐκτάσει περὶ "τῆς σοσιαλιστικῆς ἐκείνης ἀρχῆς τῆς ὀνειρευομένης (sic) νὰ θεσπίσῃ τὸν διαμερισμὸν τῆς γῆς ὅλης καὶ τῶν ἐν αὐτῇ περιουσιῶν εἰς μέρη ὅσα καὶ τὰ ἐπὶ γῆς ἄτομα." Οὐδεμίᾳ τοιαύτῃ σοσιαλιστικῇ ἀρχῇ ὑπῆρξε ποτε οὔτε ὑπάρχει οὔτε θὰ ὑπάρξῃ, εἴτε "ὀνειρευομένη" εἴτε ἐγρηγορούσα. Ὁ ἀρθρογράφος προσέτι λέγει ὅτι πάντες οἱ σοφοὶ τοῦ κόσμου ἀπεφάνθησαν ὅτι ἡ ἀμισότης δὲν δύναται νὰ λείψῃ. Θὰ ἦτο καὶ ὁ ἀρθρογράφος μεταξὺ αὐτῶν τῶν σοφῶν ἂν εἶχε τὴν δύναμιν νὰ ἀντιληφθῇ ὅτι καίτοι ἡ ἀμισότης δὲν δύναται νὰ λείψῃ, δύναται ἐντούτοις νὰ λείψῃ ἡ ἀνέχεια.

Ἀναδημοσιεύομεν τὰ ἐπόμενα ἐκ τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ τοῦ Ἀπριλίου:—

Ἐὰν ἡ ΕΡΕΥΝΑ εἶχε δέκα ὑποστηρικτὰς ὡς ὁ ἐν Μυτιλήνῃ δικηγόρος κ. Βλαχόπουλος, τὸ ζήτημα τοῦ μηνιαίου τῆς ἐκδόσεως θὰ ἦτο ἀφ' ἑαυτοῦ λελυμένον. Ὁ πολῦτιμος αὐτὸς φίλος τοῦ ἔργου μας, ὄχι μόνον διατηρεῖ διηλεκτὴ ἀλληλογραφίαν μετὰ πολυαρίθμων ἀνταποκριτῶν ἐργαζομένων πρὸς διάδοσιν τοῦ περιοδικοῦ καὶ τῶν ἀρχῶν του, ἀλλὰ καὶ ἐμβάζει κατ' ἔτος 50 ἐγγραφὰς συνδρομητῶν, ὑποστηρικτῶν καὶ ἰδρυτῶν, οἷτινες, τῆ φροντίδι του, ἀνανεοῦσιν ἐγκαίρως καὶ προκαταβολικῶς ἕκαστον Ἰανουάριον. Καὶ προσέτι προκαταβάλλει ἑτησίως τὸ τίμημα 30 ἐγγραφῶν ἐξ ἰδίων καὶ διανέμει τὰ φύλλα εἰς ἀπόρους μαθητὰς Γυμνασίων. Ἡ ΕΡΕΥΝΑ εἶνε ἔθνικόν ἔργον ὑπερτάτης σπουδαιότητος καὶ ποιούμεθα ἑκκλησίαν πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ φίλους μας νὰ ἐργάζωνται ὑπὲρ αὐτοῦ ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ, μιμούμενοι τὴν δρᾶσιν τοῦ κ. Βλαχοπούλου. Ἐννέα μιμηταὶ του ἀρκοῦσι, διότι τοῦτο θὰ ἐσήμαιεν ἐξασφάλισιν 800 ἐγγραφῶν, καὶ θὰ ἐμείου σημαντικῶς τὴν ἀνησυχίαν μας περὶ συμπληρώσεως τοῦ ἀπαιτούμενου ἀριθμοῦ ὅπως τὸ περιοδικὸν γίνῃ μηνιαῖον. Θὰ ἤρκουν τότε ἄλλαι 200—300 βέβαιαι, (πιστῶς ἀνανεούμεναι), ἐγγραφαί. Μὲ μόνον ὅμως τὸν κ. Βλαχόπουλον ὡς στῦλον, ἀπαιτοῦνται βέβαιαι ἐγγραφαὶ ὑπὲρ τὰς χιλίας. Ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ ἀκολουθήσωσι τὰ παράδειγμα τοῦ κ. Βλαχοπούλου δύνανται νὰ συνεννοηθῶσι μετ' αὐτοῦ διευθύνοντες πᾶσαν ἐπιστολὴν ὡς ἐξῆς: Monsieur P. Vlahopoulos, Avocat, Mételin.

Ἐν τούτοις ἐπειδὴ μὲ τὸ δωδέκατον τεύχος συμπληροῦται ὁ δεύτερος τόμος τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ, θὰ προβῶμεν κατόπιν, χάριν πειράματος, εἰς μηνιαίαν ἐκδοσιν τοῦ περιοδικοῦ, καὶ τὸ τίμημα τῆς ἐγγραφῆς θὰ εἶνε τότε δέκα φράγκα κατ' ἔτος. Δηλαδή καίτοι τὰ τεύχη ἐκάστου ἔτους θὰ εἶνε δώδεκα ἀντὶ τεσσάρων, τὸ τίμημα δὲν τριπλασιάζεται ἀλλὰ μόνον διπλασιάζεται περίπου. Ἐπομένως πεπεῖσμεθα ὅτι οἱ συνδρομηταὶ μας ἀσμένως θὰ σπεύσωσι νὰ ἐμβάσωσι τὸ δεκάφραγον τίμημα. Μετὰ τοῦ διαβήματος τούτου δηλοῦμεν ὅτι ὅσον ἀφορᾷ δοσοληψίας μετὰ τὴν ΕΡΕΥΝΑΝ, οἱ ἡμέτεροι συνδρομηταὶ δεοῦν νὰ ἔχωσιν ὑπ' ὄψει ὅτι μόνιμον διατίμησιν τοῦ φράγκου ἀναγνωρίζομεν τὴν ἑλληνικὴν δραχμὴν. Ἐπομένως δέκα δραχμαὶ θὰ ἰσοῦνται πάντοτε πρὸς δέκα φράγκα. Εἶνε οὐκ ὀλίγον περίεργον ὅτι πρώτη ἡ ΕΡΕΥΝΑ, ὑπετίμησε τὸ φράγκον πρὸς τριετίας, εἰς δραχμὰ 1. 25. Ἦτο τότε πολὺ ὑψωμένον, ἀλλὰ ὀλίγαι ἐβδομάδες διέρρευσαν μετὰ τὴν ἡμετέραν (ὅπως οὖν αὐθαίρετον) διατίμησιν, καὶ ἰδοὺ ἡ ἀξιοσημείωτος πτώσις τοῦ συναλλάγματος ἔκτοτε φθάσασα εἰς τὴν ἡμετέραν τιμὴν. Ἦδη χωροῦμεν κατὰ ἄλλο ἐν βῆμα καὶ εὐελπιστοῦμεν ὅτι καὶ τὴν φορὰν ταύτην θὰ μᾶς ἀκολουθήσῃ μυστηριωδῶς ἡ χρη-

ματιστικὴ ἀγορὰ ἐξισούσα τὸ φράγκον μετὰ τὴν δραχμὴν. Πᾶς ἄρα ἐγγραφόμενος συνδρομητῆς καὶ ἐμβάζων τὸ τίμημα ἀνευ ἀναβολῆς συνωδᾷ πρὸς τοὺς ὄρους μας, δύναται νὰ ἔχη τὴν εὐάρεστον συναίσθησιν ὅτι αὐτόχρημα σῦρει τὸ συναλλάγμα μέχρις ἐξισώσεως. Παρακαλοῦμεν ἵνα ὅσοι προθυμοποιοῦνται νὰ δεχθῶσι τὴν νέαν διαρρυθμίσιν τῆς ἐκδόσεως (δώδεκα τεύχη τὸ ἔτος ἀντὶ δέκα φράγκων κατ' ἔτος), μᾶς δηλώσωσι τοῦτο ἀνευ ἀναβολῆς. Ὁ ἀριθμὸς τῶν δηλώσεων θὰ μᾶς χρησιμεύσῃ εἰς συνομολόγησιν συμφωνιῶν μετὰ τοῦ τυπογράφου. Ἡ δήλωσις προτιμώτερον νὰ γίνεταί ἐπὶ ἑνὸς δελταρίου, καὶ νὰ μὴ ἀνακοινοῦται τίποτε ἄλλο σὺν αὐτῇ. Τὸ δελτάριον θὰ περιέχῃ μόνον τὰς ἐξῆς λέξεις. “Ἔσομαι συνδρομητῆς τῆς μηνιαίας ΕΡΕΥΝΗΣ καὶ θέλω ἐμβάσει τὸ τίμημα τῆς ἐγγραφῆς δι' ἕν ἔτος ( ) ἅμα μὲ εἰδοποιήσετε.” Προσέτι τὸ δελτάριον θὰ περιέχῃ τὸ ὄνομα καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ δηλοῦντος καθαρογεγραμμένα. Ἐντὸς τῆς παρεμβάσεως οἱ δηλοῦντες ἐξ Ἑλλάδος γράφουσι “δραχμὰς δέκα.” Οἱ ἀλλαχόθεν “φράγκα χρυσᾶ δέκα” ἢ “σελήνια ὀκτώ.” Οἱ ἐξ Ἀμερικῆς “δολλάρια δύο.”

Πᾶς ἐγγραφόμενος ἐντὸς τοῦ 1906 ὡς συνδρομητῆς τῆς μηνιαίας ΕΡΕΥΝΗΣ καὶ ἐμβάζων ταυτόχρονως τὸ δεκάφραγον τίμημα καὶ τὴν φωτογραφίαν του, θὰ λάβῃ ὁμοῦ μετὰ τὴν ἀπόδειξιν τῆς πληρωμῆς καὶ μίαν ἀκριβῆ περιγραφὴν τοῦ χαρακτήρος του καὶ τῶν τάσεών του, ἧτις θὰ τοῦ εἶνε πολῦτιμος πρὸς καθοδήγησιν τοῦ βίου του. Τὴν σύνταξιν ἐκάστου τῶν χαρακτηρισμῶν τούτων ἔχομεν ἀνατεθειμένην εἰς εἰδικὸν συνεργάτην ἄγγλον, κεκτημένον βαθεῖαν γνῶσιν τῆς φυσιολογικῆς ἐπιστήμης.

Ὁ ἐγγραφόμενος ὅμως μετὰ τὴν 1 Ἰανουαρίου 1907 δὲν θὰ δικαιούται εἰς τοῦτο ἐκτὸς ἐὰν ἐμβάσῃ μετὰ τοῦ τιμήματος τῆς ἐγγραφῆς του καὶ ἄλλας δέκα δραχμὰς προσέτι, σὺν τῇ φωτογραφίᾳ του πάντοτε.

Πᾶς ἐγγράφων 180 συνδρομητῆς τῆς μηνιαίας ΕΡΕΥΝΗΣ καὶ ἐμβάζων τὸ ἰσότημον ἐντὸς τοῦ 1906 θὰ δικαιούται νὰ διαβίωσῃ ἐν Ὁξφόρδῃ ἕξ μῆνας ἀπολαμβάνων τροφὴν καὶ κατοικίαν δωρεάν τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ. Πρέπει νὰ εἶνε ἡλικίας νεωτέρας τῶν 25 ἐτῶν, τὰ δὲ ἔξοδα τοῦ ταξιδίου του θὰ εἶνε εἰς βάρος του. Ἐὰν ἐγγράφῃ ὀλιγωτέρους ἢ περισσοτέρους θὰ δικαιούται εἰς ὑποτροφίαν ἀναλόγως ὀλιγοτέρου ἢ περισσοτέρου χρόνου.

Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ δευτέρου τόμου, ἐπὶ ἕν ἔτος ἀφεύκτως ἡ ΕΡΕΥΝΑ θὰ ἐκδίδεται κατὰ μῆνα. Ἐὰν ἐν τῷ μεταξύ δοθῇ ἡμῖν ἐπαρκὴς χρηματικὴ ὑποστήριξις, θὰ ἐξακολουθήσῃ ἐκδοδομένη μηνιαίως, ἄλλως θὰ παύσῃ.

Ὁ περιώνυμος ἄγγλος δημοσιογράφος Τσέστερτσον σκόπτων θεολόγους τινὰς ἔχοντας τὴν ἔξιν νὰ παραπέμπωσιν ἐν πάσῃ περιπτώσει εἰς τὰς Γραφὰς, λέγει εἰρωνικῶς ὅτι οἱ ἠλεκτρικοὶ τροχιόδρομοι εἶνε καταδικαστέοι διότι οὐδαμοῦ τῆς Παλαιᾶς ἢ Νέας Διαθήκης ἀναφέρονται. Δὲν ἐβράδυνεν ὅμως νὰ τῷ δοθῇ ἡ ἀπάντησις ἐπισταλείσα εἰς τὰ Ἡμερήσια Νέα. Ὁ ἀπαντῶν καταδεικνύει τὴν πλάνην τοῦ Τσέστερτσον καὶ ἐξηγεῖ ὅτι ἐν τῇ Παλαιᾷ ῥητῶς προφητεύονται οἱ ἠλεκτρικοὶ τροχιόδρομοι διὰ τοῦ ἐπομένου ἑδαφίου 4 τοῦ Β' κεφαλαίου τοῦ Ναούμ! “Αἱ ἡνῖαι τῶν ἀρμάτων καὶ οἱ ἵπποις θορυβήσονται ἐν ταῖς ὁδοῖς, καὶ συγχυθήσονται τὰ ἄρματα καὶ συμπλακῆσονται ἐν ταῖς πλατείαις. Ἡ ὄρασις αὐτῶν ὡς λαμπάδες πυρὸς καὶ ὡς ἀστραπαὶ διατρέχουσαι.”

ΤΟ ΟΜΑΚΟΕΙΟΝ ΤΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΑ.

Ίσως ἡ εὐγενεστέρα ἐνασχόλησις τῆς πρώτης γενεᾶς τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος εἶνε ἡ ἐνδελεχὴς ἐρευνα τῶν ἠθικῶν διδαγμάτων τῆς ἀρχαιότητος. Εἶνε χαρακτηριστικῶς δραστηρία ἡ πανταχοῦ γινομένη ἤδη ἐρευνα αὕτη, καὶ ἔχω εἰδικῶς ὑπ' ὄψιν τὴν περὶ τοῦτο πολύτιμον ἐργασίαν τοῦ ἰταλοῦ ἐρευνητοῦ Ἀλβέρτου Γιαννόλα ἐκ Βολωνίας, ὅστις ἠσχολήθη μετὰ ζήλου εἰς τὴν ἐξερεύνησιν τῆς φιλοσοφίας τοῦ Πυθαγόρα. Ἐν τῶν τελευταίων ἐργῶν τοῦ Il Sodalizio Pythagorico di Crotona μετεφράσθη εἰς τὴν ἀγγλικὴν καὶ ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ περιοδικὸν τοῦ Λονδίνου The Theosophical Review τοῦ παρελθόντος Νοεμβρίου καὶ Δεκεμβρίου. Τὸν Πυθαγόραν ἡ ΕΡΕΥΝΑ ἔχει ἤδη τάξει ἐν τῇ σειρά τῶν Προφητῶν τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ, δημοσιεύσασα σύνοψιν τῆς ἠθικῆς διδαχῆς του ἐν σελίδι 86 τοῦ Α' τόμου. Ἡδη λαμβάνων ἀφορμὴν ἐκ τοῦ προσημειωθέντος προσφάτου ἔργου τοῦ ἰταλοῦ καθηγητοῦ θεωρῶ σκόπιμον νὰ παράσχω εὐρύτεραν ἰδέαν τοῦ πυθαγορείου εὐαγγελίου, ἐπι-καίρως αὐξάνων τὴν εὐγενῆ προσπάθειαν τῆς καθ' ἡμᾶς γενεᾶς ὅπως ἐξερευνησῆ πανταχόθεν τὸ κατάλληλον ὑλικὸν πρὸς οἰκοδομὴν ἐνὸς βιο-νομικοῦ συστήματος περὶ τὸ σκέπτεσθαι καὶ δρᾶν, συστήματος ἱκανοῦ νὰ ὑποσχεθῆ εἰς τὸν κόσμον γενεᾶς καὶ ἔθνη ἀνθρώπων ἀληθινῶν, σοφῶν καὶ εὐγενῶν. Αὕτη ἡ ὑψηλὴ προσπάθεια εἶνε ἀγὼν ἀρχαῖος οὐ σημαντικῶς μετέσχεν ἡ Ἑλλάς καὶ ὅστις ἔσχε τὰς παραδόσεις του καὶ ἀπὸ τὴν Περσίαν καὶ ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον κατ' εὐθείαν γραμμὴν. Αὐτὸς ὁ ἀγὼν ὁ πανάρχαιος, εἶνε ὁ ζωογόνος ἥλιος ὀπισθεν παντὸς ὅ,τι παρελάβομεν ὡς ἱερὸν καὶ θρησκευτικὸν καὶ ὀρθόδοξον. Εἶνε ὁ ἥλιος ὃν ἄμα ἀντιληφθῶμεν, αἰσθανόμεθα ἱκανὸν θάλπος ὥστε νὰ τάξωμεν ὡς ὄλως δευτερεύουσαν τὴν ἀφήγησιν τὴν παρουσιαζομένην ἡμῖν ὡς ἱστορίαν. Τὸ οὐσιώδες δὲν εἶνε ἡ ἀφήγησις, ἀλλὰ ἡ ζῶσα διδαχὴ. Τόσῳ δὲ μᾶλλον οὐσιώδης εἶνε αὕτη ἡ ζῶσα διδαχὴ καθ' ὅσον ὄχι μόνον τονίζεται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων σκαπανέων, ἀλλὰ καὶ ἐπιβεβαιούται ὑπὸ τῶν νεωτάτων ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν, κοινωνιο-λογικῶν τε καὶ ψυχολογικῶν. Ἀναμφιβόλως ὁ ἀναξ τῶν ἀρχαίων σκαπανέων εἶνε ὁ Πυθαγόρας. Περὶ αὐτοῦ ὑπῆρχε παγκόσμιος παράδοσις ὅτι ἀπελθὼν ἐκ τῆς πατρίδος του Σάμου περιηγήθη καὶ ἠρεύνησε τὰ μυστήρια, τὰ θρησκευτά, τὰς φιλοσοφίας, τοὺς κώδικας καὶ τὰς ἐπιστήμας καὶ τέχνας πάντων τῶν λαῶν. Ἐγκατασταθεὶς εἰς Κρότωνα τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος προσείλκυσε μέγαν ἀριθμὸν θαυμαστῶν καὶ ἵδρυσε τὴν περιώ-νυμον Βιονομικὴν Ἑταιρίαν, περὶ τὸ ἔτος 530 πρὸ Χριστοῦ. Πλείστοι συμπατριῶται του σάμιοι ἦσαν μεταξὺ τῶν μελῶν, αἱ δὲ ἀλήθειαι ἃς ὁ ἰδρυτὴς ἐξήγγειλεν οὐδέποτε εἶχον πρὶν ἀκουσθῆ ἐν ταῖς χώραις ἐκείναις. Τοιοῦτος ἐγένετο ὁ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐνθουσιασμὸς ὥστε οἱ ὄπαδοί του ἀνήγειρον

ἀχανὲς οἰκοδόμημα ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, ὅπερ ἐκλήθη Ὀμακοεῖον. Ἐκεῖ ὁ Πυθαγόρας ἐδί-δασκε καὶ προσείλκυε τοὺς ἐπιδεκτικωτέρους νὰ διαβιῶσιν ὑπὸ τὰς ὁδηγίας του. Ἀπὸ τὰς ἑλλη-νικὰς ἀποικίας, ἀπὸ τὰς ἰταλικὰς φυλάς, ἀπὸ τοὺς ῥωμαϊκοὺς λαοὺς, συνέρρεον ἀκαταπαύστως πλήθη ἵνα ἐνωτισθῶσι τῶν ῥημάτων του. Ἰπὸ τὸν ὑπερ-φυᾶ μαγνητισμὸν του ἠδύνατο νὰ παγιωθῆ μέγα ἠνωμένον ἔθνος, παρὰ πᾶσαν τὴν ποικιλίαν τῶν φυλῶν, ἃν ὁ Πυθαγόρας ἀπέβλεπεν εἰς τοῦτο. Ἀλλ' αὐτὸς ἀπέβλεπεν οὔτε εἰς πολιτικὸν οὔτε εἰς ἐθνικὸν σκοπὸν. Τὸ ἰδεώδες του ἦτο ἀνθρω-πιστικόν. Δύο εὐνοϊκαὶ περιπτώσεις ἐφαίνοντο ἐγγυώμεναι τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ του. Πρῶ-τον αὕτη καθ' ἑαυτὴν ἡ ἀξία τῶν διδαγμάτων του, ἥτις ἦτο καθαρὸς χρυσός, καὶ δεύτερον ἡ φιλέ-ρευνος τάσις τῶν λαῶν ἐκείνων οἵτινες προδιετί-θεντο νὰ τὸν ἐνοήσωσι καὶ τὸν ἐκτιμήσωσι. Ἐπι πλέον ὁ Πυθαγόρας ἐκέκτητο τὸ χάρισμα ἐκεῖνο ὅπερ διέκρινεν ἐν πάσῃ ἐποχῇ τοὺς μεγά-λους ἀποστόλους τῆς Ἀνθρωπότητος, τὸ χάρισμα τοῦ ἐγείρειν αὐθόρμητον ἀγάπην ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ἀνθρώπων, τῶν ἀπ' ἐνστίκτου αἰσθανομένων τὴν παρουσίαν ἐνὸς σωτήρος. Τοῦτο τὸ γεγονός πρᾶγματι ἐξησφάλισε τεσσαράκοντα ἐτῶν ἀνθη-ρότητα τῆς Βιονομικῆς Ἑταιρίας τοῦ Πυθαγόρα. Ἡ Ἑταιρία αὕτη ἠδύνατο νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς μία φιλοσοφικὴ οἰκογένεια, ἀποτελουμένη ἐκ δι-σχιλίων καὶ πλέον πολιτῶν μετὰ τῶν συζύγων των καὶ τέκνων των. Τὰ μύρια ταῦτα μέλη τῆς πυθαγορικῆς ἀδελφότητος ἐβίου ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐντὸς τοῦ Ὀμακοείου, καὶ εἶχον τὰς περιουσίας των ἐν κοινῷ ταμείῳ, ἐτήρουν δὲ μετὰ θρησκευτι-κῆς εὐλαβείας κανόνας διαγωγῆς ὑπαγορευθέντας ὑπὸ τοῦ σεβαστοῦ φιλοσόφου. Βαθμηδὸν τὸ Καθί-δρυμα προσέλαβε χαρακτῆρα ἀκαδημίας, πανε-πιστημίου, καὶ προτύπου πολιτείας ὑπὸ τὴν διοί-κησιν ἐνὸς μεμνημένου κυβερνήτου. Εἶνε ἀξιο-σημείωτον ὅτι τὴν λέξιν Ὀμακοεῖον ἀρχαῖοι συγ-γραφεῖς, ὡς ὁ Κλήμης τῆς Ἀλεξανδρείας, θεωροῦσι ταυτόσημον μὲ τὴν λέξιν Ἐκκλησία, ἐξ οὗ δύναται τις νὰ ὑπολάβῃ ὅτι ἡ ἰδέα τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας προέκυψεν ἐκ τῆς συστάσεως τοῦ Ὀμακοείου. Τὰ μέλη τοῦ Ὀμακοείου καθωδη-γοῦντο ὅπως διὰ τῆς προσηκούσης ἐρεύνης καὶ ἐνασκήσεως τῶν ἀνευρισκομένων ἠθικῶν ἀληθειῶν, καταλήξωσι βαθμηδὸν εἰς τὴν γνώσιν τῆς ἀπολύ-του ἀληθείας, καὶ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς πραγμα-τικῆς ἐλευθερίας. Τὸ ὅλον σύστημα ἦτο θαυμά-σιος συνδυασμὸς τοῦ ἑλληνιστὶ βιούν καὶ τοῦ κατὰ Χριστὸν ζῆν. Ὁ Πυθαγόρας ἐπόθει ἵνα οἱ ὑπ' αὐτοῦ ὀδηγούμενοι λάβωσιν συναίσθησιν τῆς ἐνδοτέρας ἐκείνης δυνάμεως δι' ἧς καὶ μόνῃς κα-τορθόνοι τις νὰ ἔχῃ ζῶσαν πίστιν εἰς τὸ ἀήττητον κράτος τῆς ἀρετῆς. Ἡ διδαχὴ αὕτη δὲν προωρί-ζετο ἀπλῶς διὰ τὴν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ Ἑλλάδα ἀλλὰ διὰ τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ὁ Πυθαγόρας ἐξέλεξεν ὡς

ἀκροατήριόν του τὰ Κρότωνα καὶ τὴν μεσημβρινὴν Ἰταλίαν, πράγματι ὅμως δι' αὐτῶν ἀπετείετο πρὸς τὸν Ἄνθρωπον. Ὁ ἀνὴρ, κατὰ τὰς ἀρχαίας περὶ αὐτοῦ μαρτυρίας, ἦτο ὄχι μόνον φιλόσοφος καὶ ἐρευνητής, ἦτο ἅμα καὶ θεουργὸς καὶ προφήτης καὶ ἠθικὸς ἀναμορφωτὴς καὶ πολιτευτής. Ὅχι μόνον ἐπλούτιζε τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν ἐκάστου ὀπαδοῦ του, ἀλλὰ προσέτι ὑπέβαλλεν αὐτὸν εἰς αὐστηρότατον σύστημα αὐτελέγχου καὶ πειθαρχικὴν αὐτοκράτησιν ἐπὶ τῶν ὀρέξεων καὶ ἐπὶ τῶν στοχασμῶν. Ὁ οὕτω ποδηγετούμενος ἀπεκόμιζεν μεθ' ἑαυτοῦ κατόπιον ὅτε ἐξήρχετο εἰς τὴν δρᾶσιν τοῦ βίου, τὰς ἀρχὰς καὶ τὸ ἦθος ἅτινα ἐκτίσαστο ὡς ἔνοικος τοῦ Ὀμακοείου. Καθίστατο ἐφεξῆς καὶ αὐτὸς μικρὸς ἥλιος περὶ ὃν προσεικύνοντο ἄλλοι, καὶ οὕτω παρήγοντο πανταχοῦ ἀκτινοβολοῦντα κέντρα. Αἱ ἀρχαί των ἐκαλοῦντο μυστήρια διότι ἠλεγχον μίαν ἐσωτερικὴν στερεὰν βάσιν λογισμοῦ καὶ πείρας, ἐρειδομένην ἐπὶ νόμων ἀναλλοιώτων ἅτε ἀνεξαρτήτων ἀπὸ τὴν φορὰν τοῦ χρόνου. Καὶ βεβαίως πᾶν ὅ,τι εἶνε πόρισμα ἐρεύνης τῶν πραγματικῶν πραγματικοτήτων δὲν δύναται ἄλλως προσφορώτερον νὰ κληθῆ εἰμὴ μυστήριον. Ὁ Πυθαγόρας εἶχε ἀναμφιβόλως εἰσδύσει εἰς τὰ μυστήρια τῆς ἀρχαιότητος καὶ ἐπεδόθη εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀναμορφώσεως τοῦ ἀνθρωπίνου χαρακτήρος ἐκ τῶν ἔνδον, σκοπῶν διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης νὰ μεταβάλλῃ ἐκ βάθρων τὰς συνθήκας τοῦ ἀτομικοῦ καὶ πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου. Τὰ τεσσαράκοντα ἔτη ἐφ' ἃ ἤκμασε τὸ Ὀμακοεῖον παρήγαγον φῶς κυβερνήσαν τὸν κόσμον ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας, καὶ μηδέποτε πράγματι σβεσθέν. Ἄλλ' ὁ ἐχθρὸς τῆς Ἀνθρωπότητος ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Χείλωνος ἔθεσε τέρμα εἰς τὸ πῦρ τῆς πυθαγορικῆς δράσεως. Ἦτο ἀριστοκράτης καὶ πλούσιος ὁ Χείλων οὗτος καὶ ἐζήτησε νὰ γίνῃ δεκτὸς ὡς μέλος τοῦ Ὀμακοείου. Ἄλλ' ἦτο τόσῳ δύσνους καὶ μονονουχὶ ἀνεπίδεκτος ἠθικῆς βελτιώσεως ὥστε ἐκλείσθησαν αὐτῷ αἱ πύλαι. Τότε θεωρῶν τοῦτο ἀφόρητον ὕβριν καὶ ἔξαλλος ἐκ τῆς ὀργῆς ὑπεκλίθησεν μῖσος καὶ ὑποψίας κατὰ τοῦ Πυθαγόρα, διαδίδων ψευδεῖς φήμας ὅτι ἡ Ἐταιρία εἶχε καταχθονίους σκοποὺς καὶ ἐτέλει κρύφα ἀνάσια ἔργα κατὰ τῆς ἠθικῆς καὶ κατὰ τῆς πολιτείας. Τοιοῦτοτρόπως κατωρθώθη ἡ ἐξορία τοῦ Πυθαγόρα, ὅστις καὶ μετ' οὐ πολὺν ἀπέθανεν, μέγας δὲ διωγμὸς κατὰ τῶν ὀπαδῶν του ἐπηκολούθησεν. Ἀφίνων διὰ προσεχῆς ἄρθρον τὴν ἀνάλυσιν τῆς πυθαγορικῆς διδασκαλίας, ἴδωμεν τί πράγματι ἐλάμβανε χώραν ἐν τῷ Ὀμακοεῖῳ. Ἦσαν δύο κατηγορίαι ὀπαδῶν. Οἱ ἀπλοὶ νεήλυδες ἢ ἀκροαταί, καὶ οἱ τυχόντες τοῦ πρώτου βαθμοῦ τῆς μνήσεως. Οἱ τῆς πρώτης κατηγορίας οὐδὲ κἂν νὰ ἴδωσι τὸ πρόσωπον τοῦ Πυθαγόρα ἠδύναντο, ἀλλ' ἀπλῶς ἤκουον τὴν φωνὴν του. Καὶ οἱ τῆς πρώτης καὶ οἱ τῆς δευτέρας κατηγορίας ἐγίνοντο μόνον δεκτοὶ κατόπιον πολλῆς ἐρεύνης

καὶ αὐστηρῶν δοκιμασιῶν, διότι ὡς ὁ Πυθαγόρας συνείθιζε νὰ λέγῃ “δὲν εἶνε δυνατόν νὰ κατασκευάσῃς ἓνα Ἑρμῆν ἀπὸ οἰονδήποτε ξύλου.” Πρωτίστη καὶ ἀπλουστάτη δοκιμασία ἦτο ἡ φυσιογνωμικὴ διάγνωσις τοῦ χαρακτήρος τοῦ αἰτούντος νὰ γίνῃ δεκτός. Ἐὰν ὁ φυσιογνωμικὸς χαρακτηρισμὸς ἦτο εὐάρεστος, ὁ ὑποψήφιος ὑπεβάλλετο εἰς τὸν ὄρον τῆς συγῆς ἐπὶ δύο ἢ πέντε ἔτη ἀναλόγως τοῦ ἀτόμου. Κατὰ τὴν περίοδον τῆς συγῆς ὁ εἰσαχθεὶς ὤφειλε ν' ἀκούῃ, ἀλλὰ νὰ μὴ ἀπαντᾷ οὔτε νὰ ζητῇ ἐξηγήσεις, οὔτε νὰ φέρῃ ἀντιλογίαν, ἢ σχόλιον, ἀλλὰ νὰ συγᾶ καὶ νὰ σκέπτεται. Μετὰ τοῦτο εἰσήγετο εἰς ἄλλην δοκιμασίαν τὴν καλουμένην παρασκευὴν, κατόπιον τῆς ὁποίας ἀνηγορεύετο μαθηματικὸς καὶ τότε τῷ ἐπετρέπετο νὰ ἐκφράξῃ τὴν γνώμην του, νὰ ζητῇ ἐξηγήσεις καὶ νὰ γράφῃ περὶ τῶν ζητημάτων ἠκροῶτο. Συγχρόνως ἐδιδάσκετο πῶς νὰ ἀναπτύσσῃ τὰς ψυχικὰς λειτουργίας του καὶ τὴν διαίσθησιν καὶ ἤγετο βαθμηδὸν εἰς τὴν περιωπὴν τοῦ τελείου ἀνθρώπου. Ἐὰν τις ἀπέβαινε ὑποδεέστερος τῶν προσδοκιῶν τοῦ Ὀμακοείου, ἐκηρύσσετο τεθνεὺς καὶ ἀπεβάλλετο, ἠγείρετο δὲ ἐντὸς τοῦ κτιρίου κενοτάφιον εἰς ἀνάμνησιν. Τοιαῦτα ὅμως παραδείγματα ὑπῆρξαν ὀλίγιστα. Τὰ πάντα ἐρρυθμίζοντο δι' ἀκάμπτων κανόνων. Τὰ μέλη ὅλα ἠγείροντο τῆς κλίτης πρωτὶ, εὐθὺς μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου. Περίπατος σιωπηλὸς ἐν μέσῳ τῶν ναῶν καὶ τῶν δασῶν ἦτο ἡ κλεις τῆς ἡμέρας διότι παρεσκεύαζεν αὐτοὺς εἰς σύνεσιν καὶ συγκέντρωσιν μέχρι τῆς ἐπιούσης. Συνήρχοντο ἵνα διδάξωσι καὶ διδαχθῶσι καὶ ἐπεμελοῦντο νὰ ἀποκτήσωσι κράτος ἐπὶ τῶν τάσεων τοῦ σαρκίου. Ἐνταυτῷ ἀνέπτυσσον τὴν θέλησιν καὶ τὴν μνήμην καὶ τὰς ἀνωτέρας πνευματικὰς λειτουργίας. Ἡ τροφή των ἦτο λιτὴ καὶ ἀνάμακτος. Ἐτρωγον δις τῆς ἡμέρας. Τὸ δεύτερον φαγητὸν ἔπρεπε νὰ περατωθῇ πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, προηγέτο δὲ τοῦ δείπνου περίπατος (ὄχι κατὰ μόναν ὡς τὸ πρωτὶ, ἀλλὰ κατὰ ομάδας) καὶ λουτρον. Μετὰ τὸ φαγητὸν τὰ μέλη συνηθροίζοντο περὶ τραπέζας, ἀνὰ δέκα ἢ ὀλιγώτεροι καὶ συνδιελέγοντο ἡρέμα, ἢ ἀναγίνωσκον βιβλία ἢ σημειώματα ὑποδειχθέντα ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων. Ἐνταυτῷ ἐπαιάνιζεν ἐκλεκτὴ μουσικὴ διαθέτουσα τὰ πνεύματα αὐτῶν εἰς γηθοσύνην καὶ ἐνδοτέραν ἀρμονίαν. Ὁ Πυθαγόρας ἔκρινεν ὅτι ἡ μουσικὴ δίδει σθένος καὶ ἐνότητα εἰς τὸν ὀργανισμόν, καὶ ἀποτελεῖ διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν ὑγιεινὴν βαθύτατα εἰς τὴν ψυχὴν ἐπιδρῶσα. Συμβολικαί τινες ἐθιμοτυπίαὶ ὑπενθύμιζον τὸ ὀφειλόμενον ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου σέβας πρὸς τὴν Ἐπάτην Οὐσίαν ἐξ ἧς ἕκαστος ἐκπορεύεται. Ἐπῆρχε δὲ καὶ διδαχὴ τῆς ἐσωτερικωτέρας, προσιτῆ μόνον εἰς τὰ ὀριμάσαντα τῶν μελῶν. Διότι ἐπρεσβεύετο ὡς ἀξίωμα ὅτι μεγάλαὶ ἀλήθειαι διαπιστευόμεναι εἰς τὰς διανοίας ἁώρων καὶ ἀπαρασκευῶν εἶνε δυσβάστακται.

ΕΠΕΚΕΙΝΑ ΤΩΝ ΔΥΣΜΩΝ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ.

Διήγημα.

By Dr. Anna Bonus Kingsford.

[Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ ὑπὸ Ἰωάννου Κ. Βασιλείου,
Ἀντισυνταγματάρχου.]

(Συνέχεια καὶ τέλος.)

“Ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ, ταυτίζεται πρὸς τὴν ψυχὴν τὴν ἐνοικοῦσαν ἐν τῇ ὅλῃ φύσει, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ὅταν ὁ ἄνθρωπος εἶνε πρῶτα ἄνθρωπος, ἐν αὐτῷ καὶ μόνῳ ἡ ψυχὴ καθίσταται τοιαύτη ὥστε νὰ γινώσκῃ ἑαυτὴν καὶ νὰ συγκεντρῶνῃ ἑαυτὴν—κάτοπτρον αὐτόχρομα τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐστία τοῦ θείου Φωτός. Ἡ πνευματικὴ ἐξέλιξις δὲν προάγεται τόσο διὰ τῆς διανοητικῆς μαθήσεως ὅσον διὰ τῆς ἠθικῆς ἀγαθότητος· δύναται τις νὰ εἶνε πολυμαθὴς πίθηκος, ἀλλ’ οὐδαμῶς νὰ εἶνε ἀντάξιός τοῦ ἀνθρωπίνου ὀνόματος· καὶ ἐφ’ ὅσον τις διατίθεται νὰ θυσιάσῃ τὸν κρείσσονα λόγον εἰς τὸν ἥσσονα καὶ νὰ τάσῃ τὴν διανοητικότητά ὑπεράνω τῆς πνευματικότητος κατὰ τοσοῦτον εἶνε εἰσέτι πίθηκος, μὴ πῶ ἀναπτύξας ἀνθρωπισμόν.” Ὁ ἄγνωστος οὗτος, ὁ σὺν τὸ θάρρος νὰ εἶπῃ ταῦτα πάντα, ἦτο αὐτὸς ὁ περιηγούμενος ποιητής, καθ’ ὅλον δὲ τὸν χρόνον καθ’ ὃν ὠμίλει, τὸ πτηνὸν ὅπερ ἔδωκεν αὐτῷ ἡ ἡγεμονίς ἦτο κεκρυμμένον ἐν τοῖς κόλποις του καὶ ἐκελάδει λέγον καθαρώτατα καὶ γλυκύτατα:—

“Θάρρος! θάρρος! Οὗτοι εἶνε οἱ δράκοντες καὶ τὰ θηρία· ἀγωνίζου τὸν ἀγῶνα τὸν καλόν. Ἔσο τολμηρός.” Οὐδὲ ἐξεπλάγη, οὐδ’ ἐπτοήθη ὅταν ἡ συνέλευσις ἅπασα ἐγερθεῖσα μετὰ πατάγου καὶ φωνῶν ἐξέβαλεν αὐτὸν βιαίως ἐκ τοῦ ἐπιστημονικοῦ Ἰδρύματος ἔξω. Τοῦτο δὲ τὸ αἴτιον ἦτο τὸ παραγαγόν τῆς ὀχλοβοῆς ἦν ὁ ἕτερος περιηγητής καὶ ὁ συντροφός του εἶχον ἀκούσει. Ἄλλ’ ὅταν οἱ πλείστοι ἐκ τοῦ ὄχλου ἐπανήλθον εἰς τὸ Ἰδρυμα, ἀπέμεινε μετὰ τοῦ ποιητοῦ μικρὸς ὄμιλος ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ὧν τὰς καρδίας εἶχε συγκινήσει ἡ διαμαρτυρία του. Καὶ τῷ ἔλεγον:—“Ἐξαισία ἐπράξατε ὅπου ὠμίλησατε οὕτω· ἐπετελέσατε ἔργον εὐγενές. Ἡμεῖς εἴμεθα ἐκ τῆς πόλεως ταύτης, καὶ θ’ ἀφοσιωθῶμεν εἰς τὴν ἔμπρακτον τελεσφόρησιν τῶν λόγων σας. Μηδαμῶς ἀμφιβάλλετε ὅτι θὰ ἐπιτύχωμεν, καὶ ἂν ἔτι παρέλθῃ μακρὸς χρόνος, διότι, βεβαιώθητε, θὰ ἐργασθῶμεν μὲ θέλησιν.” Ὁ ποιητής τότε ἐχάρη λίαν ἰδὼν ὅτι δὲν εἶχεν ὀμιλήσει ἐπὶ ματαίῳ· εὐχρηθεὶς δὲ αὐτοῖς εὐόδωσιν τοῦ ἀγῶνος των, ἀπῆλθεν ἐξακολουθῶν τὴν πορείαν του. Ἄλλὰ ὁ ἐπιστήμων, ὅστις ἦτο μὲ τὸν ἄλλον περιηγητήν, ἀκούσας τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις, ὠργίσθη εἰς ἄκρον.

“Βεβαίως—εἶπεν—ὁ ἀνήθως καὶ ἀμαθὴς οὗτος ἄνθρωπος, ὁ πρὸ μικροῦ ἐκδιωχθεὶς τῆς συνέλευσεως θὰ προσέβαλε τοὺς μεγάλους ἡμῶν ἡγέτας. Ὅποια οἴησις! Ὅποια αὐθάδεια! Τίς οἶδε πόσου κακοῦ θὰ ἐγένετο πρόξενος διὰ τῶν μωρῶν ὀμιλιῶν του! Ἀξιοθρήνητον! Ἄλλ’ ἰδοὺ ὁ καθηγητής

Ἐφαρὲς ἔρχεται· ὁ ἀνὴρ ἀκριβῶς ὃν ἐπεθύμουν ἰδίᾳ νὰ ἴδω. Καθηγητά, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς παρουσιάσω τὸν κύριον τοῦτον. Εἶνε κάτοχος σπανίου καὶ ἀξιοσημειώτου πτηνοῦ περὶ οὗ ἐξαίτουμεθα τὴν ὑμετέραν γνώμην. Ὁ καθηγητὴς ἦτο πολὺ μεγάλη προσωπικότης, ὁ δὲ ἐπενδύτης αὐτοῦ ἦτο κατακεκαλυμμένος ὑπὸ παρασήμων καὶ ὑπὸ τεμαχίων χρωματιστῆς ταινίας, δίκην οὐρᾶς χαρταετοῦ. Ἴσως ὡς οὐρὰ χαρταετοῦ, διετήρουν τὴν βαρύτητά του, μὴ ἀφίνοντα αὐτὸν νὰ ἀρθῇ παρὰ πολὺ ὑψηλὰ εἰς τὰ νέφη. Ὁ καθηγητὴς περιειργάσθη τὸ πτηνὸν διὰ τῶν διοπτρῶν του, καὶ νεύων διὰ τῆς κεφαλῆς του ἐν ἀγχινοῖα εἶπεν:—

“Εἶδον καὶ ἄλλοτε τὸ εἶδος τοῦτο, μολονότι οὐχὶ πολλάκις. Ἀνήκει εἰς πολὺ ἀρχαίαν ἀληθῶς οἰκογένειαν καὶ ἠκιστα ἐφρόνουσι ὅτι τὸ εἶδος ἐσώζετό που ἔτι καὶ νῦν ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν. Καταλληλότατον διὰ μουσεῖον. Ἐχει δὲ καὶ ἐξαισία πτερά. Κύριε, εὐλοκρινῶς σᾶς συγχαίρω.”

“Δοιπὸν δὲν φρονεῖτε καθηγητὰ” ἠρώτησεν ὁ περιηγητής, “ὅτι τὸ πτηνὸν τοῦτο κέκτηται τι τὸ ὑπερφυές—ἐννοῶ νὰ εἶπω—ναί—ὄχι ἀπολύτως—συγχωρήσατέ μοι τὴν ἐκφρασιν—ἐπίγειον πτηνόν!”

Διότι ἐφοβεῖτο νὰ εἶπῃ τὴν ἀλήθειαν ὅτι τὸ πτηνὸν πρᾶγματι προήρχετο ἐκ τῆς ἐπέκεινα τῶν δυσμῶν τοῦ ἡλίου χώρας. Ἡ παρασημοφορημένη προσωπικότης μεγάλως ἐφαιδρύνθη. Ἐγέλασε θυμηδέστατα καὶ ἀπεκρίνατο εἰς γλυκεῖς καλοκαγάθους τόνους:—

“Ὅχι, ἀγαπητέ μου, ὄχι. Γνωρίζω πολὺ καλὰ τὸ εἶδος εἰς ὃ ἀνήκει. Ἀρχαιότατον εἶδος, ὡς εἶπον προηγουμένως, καὶ εἶδος ὅπερ ἀληθῶς ἡ Ἐπιστήμη ἐπραξεν ὅτι ἠδύνατο ὅπως τὸ ἐξοντώσῃ, ἀφ’ ἐνὸς μὲν ἐπίτηδες, διότι τὸ πτηνὸν ἀπεδείχθη μέγας καταστροφεὺς τῶν σπαρτῶν καὶ συνεπῶς ἀμέσως ἐπιβλαβὲς εἰς τὴν Ἀνθρωπότητα, ἀφ’ ἐτέρου δὲ κατὰ συγκυρίαν, διότι κέκτηται τὸν μάλιστα ἀξιοσημειώτον τόνον κελαδήματος, καὶ οἱ ἐπιστήμονες κατέστρεψαν πανθ’ ὅσα πτηνὰ τοῦ εἶδους τοῦτου ἠδυνήθησαν νὰ προμηθευθῶσιν ἐν τῇ ἐλπίδι νὰ ἀνακαλύψωσι τὸν μηχανισμόν δι’ οὗ παράγονται οἱ φωνητικοὶ τόνοι. Ἀλλά, συγγνώμην, εἰσθε ξένος ἐνταῦθα κύριε;”

“Ναί—ἀπήντησεν ὁ περιηγητής—καὶ ἐπιτρέψατέ μοι νὰ διαβεβαιώσω ὑμᾶς ὅτι ζωηρὸν αἰσθάνομαι ἐνδιαφέρον περὶ τὰς ἐπιστημονικὰς καὶ διανοητικὰς ἐργασίας αἵτινες ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ὡς βλέπω, μεγάλως ἀπασχολοῦσιν ὑμᾶς.”

“Ἐχομεν Ἀδελφότητα Μαθήσεως ἐνταῦθα κύριε—ἀπεκρίνατο ὁ καθηγητής—Εἴμεθα ὅλοι ὀπαδοὶ τῆς Προόδου. Θὰ μένετε, πέπεισμαι, μεθ’ ἡμῶν καὶ θὰ μετάσχητε τῶν ἡμετέρων συνελεύσεων. Ἀλλὰ μόλις τοῦτο εἶπεν ὁ καθηγητής, τὸ μυθικὸν πτηνὸν αἴφνης ἤρξατο κελαδοῦν, καὶ ἐν τῇ γλώσῃ τῆς ἐπέκεινα τῶν δυσμῶν τοῦ ἡλίου χώρας προνουθετοῦν τὸν περιηγητήν:—

“Φυλάττου, φυλάττου! Αὐτὸς εἶνε δράκων, θὰ σὲ φονεύσῃ καὶ θὰ συμμίξῃ τὰ ὅσῃ σου μετὰ τοῦ ἄρτου του! Πρόλαβε καὶ φύγε, φύγε

ἔαν δὲν δύνασαι νὰ ἀντιστῆς καὶ νὰ παλαίσῃς.”
 “Ω!—ἀνεφώνησεν ὁ καθηγητῆς—ὁλος ἐκτάκτως
 ἀξιοσημείωτος φθόγγος! Εἶμαι πεπεισμένος ὅτι
 ἡ κατασκευὴ καὶ ἡ διάταξις τῶν φωνητικῶν ὀργάνων
 τοῦ πτηνοῦ τούτου θὰ εἶνε μοναδική. Ὁμιλῶν
 ἐξ ὀνόματος τῶν συναδέλφων μου ἅμα καὶ ἑμαυτοῦ,
 δύναμαι νὰ εἶπω ὅτι θὰ ἐγινώσκομεν ὑμῖν μεγίστην
 χάριν εἴποτε ἐπετρέπετε ἡμῖν νὰ προσθέσωμεν
 τὸσφ σπάνιον εἶδος πτηνοῦ εἰς τὴν ἐθνικὴν συλλογὴν
 ἡμῶν. Θὰ ἦτο μέγα ἀπόκτημα κύριε, βεβαίῳ ὑμᾶς δι’ ὃ θὰ ἐδεικνύομεν ἡμᾶς αὐτοὺς
 βαθύτατα εὐγνώμονας. Μάλιστα βέβαιος εἰμι
 ὅτι ἡ Ἐταιρία εἰς ἣν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἀνήκω,
 προθύμως θὰ ἐψήφισεν ὡς μέλος αὐτῆς τὸν δωρητὴν
 θησαυροῦ τῶσφ ἀνεκτιμήτου. Ταῦτα εἰπὼν προ-
 σήλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τοῦ περιηγητοῦ, καὶ
 προσεκλίνατο μετὰ μεγάλης ἐθιμοτυπίας καὶ συγ-
 καταβάσεως. Ὁ δὲ περιηγητῆς ἐσκέπτετο πόσφ
 ὠραῖον θὰ ἦτο νὰ γίνῃ καθηγητῆς καὶ νὰ δύναται
 νὰ φέρῃ μέγαν ἀριθμὸν τεμαχίων χρωματιστῆς
 ταινίας, καὶ νὰ εἶνε ἀπείρως πεπαιδευμένος, καὶ νὰ
 γνωρίζῃ ὅλα τὰ γεγονότα ἐν τῷ κόσμῳ. Καὶ τί
 ἐπὶ τέλους εἶνε μικρὸν λάλον πτηνόν, καὶ ἡγεμονίς
 ἀγνώστου κόσμου περὶ τῆς ὑπάρξεως καὶ τοῦ
 ὁποίου οἱ ἐπιστήμονες οὐδαμῶς πιστεύουσιν—
 ἡγεμονίς ἣτις ἴσως δὲν εἶνε ἄλλο τι εἰμὴ σκιά
 ὀνείρου; Ὅθεν προσεκλίνατο καὶ αὐτός, εἰπὼν
 ὅτι μεγάλη τιμὴ τῷ ἐγένετο. Ὁ δὲ καθηγητῆς
 Ἐφάρῆς ἔλαβε τὸ πτηνόν, ἐστραγγάλισε σοβαρῶς
 τὸν λαιμὸν του καὶ ἔθεσε τὸ μικρὸν πτῶμα ἐν τῷ
 θυλακίῳ αὐτοῦ. Οὕτως ἐσβέσθη τὸ θεῖον καὶ
 θελκτικὸν ἄσμα τοῦ ἀοιδοῦ ἀνθ’ οὗ ὁ περιηγητῆς
 ἀπέκτησεν, ὑποθέτω, πλῆθος γνώσεων καὶ πολλὰ
 ὠραία παράσημα ἐπὶ τοῦ ἐπενδύτου του. Ἀλλὰ
 τὸ πνεῦμα τοῦ σφαγιασθέντος πτηνοῦ ἀπέπητη
 μακρὰν τῆς ἀξένου χώρας ἐκείνης, καὶ ὑπέστρεψεν
 εἰς τὴν ἡγεμονίδα ἣτις ἀφηγήθη τὰ γενόμενα.

Δ.

“Ὅσον ἀφορᾷ τὸν ποιητὴν, οὗτος ἐξηκολούθησε
 μόνος τὴν πορείαν του πρὸς τὴν ἀναπεπταμένην
 ἐξοχὴν θεώμενος τοὺς χωρικοὺς ἐν τοῖς ἄγροῖς
 θερίζοντας καὶ τρυγούντας καὶ συλλέγοντας καρ-
 ποὺς καὶ σῖτον, διότι ἦτο ἐποχὴ τῆς συγκομιδῆς.
 Διῆλθε διὰ μέσου διαφόρων χωριδίων καὶ κωμο-
 πόλεων, ἐνίοτε δὲ παρέμενε πρὸς ἀνάπαυσιν δύο
 ἢ τρεῖς νύκτας εἰς ξενῶνας. Τὴν κυριακὴν ἤκουε
 τὸν ἱερέα λειτουργοῦντα ἢ ὀμιλοῦντα ἀπὸ τοῦ
 ἄμβωνος ἀρχετύπου τινος μικρᾶς νορμανδικῆς ἢ
 σαξωνικῆς ἐκκλησίας. Ἐν τέλει ἀφίκετο εἰς πόλιν
 ὄλως καινουργῆ, ἣς ἀπασαί αἱ οἰκίαι ἦσαν ῥυθμοῦ
 ἀρχαίου ἀγγλικοῦ καὶ οἱ κάτοικοι πάντες ἐνδεδυ-
 μένοι ὡς ἀρχαῖοι Ἕλληες. Οἱ τρόποι τῶν ἦσαν
 ὡς οἱ τοῦ αἰῶνος τῆς Ἀναγενέσεως καὶ ἴσως μά-
 λιστα γοτθικοί. Ὁ ποιητῆς ἐσκέφθη ὅτι πιθανὸν
 νὰ ἦσαν γότθοι τὴν καταγωγὴν, καὶ ἴσως εἶχε
 δίκαιον. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ* αἱ πλείστα τῶν

συνδιαλέξεων περιστρέφοντο εἰς τὰς Ὠραίας
 Τέχνας, πολλὰ δὲ λαμπρὰ πράγματα ἐλέγοντο ἐν
 σχέσει πρὸς τὰς διδασκαλίας τῶν φιλοσόφων, ὅτι
 γνώρισμα πολιτισμοῦ εἶνε “γλυκύτης καὶ φῶς”
 κ.τ.τ. Ἐκαστος εἶχε ἀξιώσεις καλλιτέχνου, οἶον
 ζωγράφου, μουσικοῦ, μυθιστοριογράφου, δραμα-
 τικοῦ, στιχουργοῦ, ἀγορητοῦ, ἀοιδοῦ, καὶ καθεξῆς.
 Ἄλλ’ εἰ καὶ ἐφαίνοντο τὸσφ πολὺ ἀφωσιωμένοι
 εἰς τὰς Χάριτας καὶ τὰς Μούσας, πράγματι τὰς
 εἰκόνας μόνον τῶν παρνασσίων θεῶν ἐλάτρευον.
 Διότι ἐν ταῖς συνοικίαις τῆς λαμπρᾶς ταύτης
 πόλεως διεπράττοντο φρικώδεις σκληρότητες καὶ
 καταχρήσεις, καὶ ὅμως οὐδεὶς τῶν δῆθεν ποιητῶν
 ἠγειρε φωνὴν ὅπως ἐπιτευχθῆ ἀναμόρφωσις. Κατὰ
 πᾶσαν πρωτὰν, πρὶν ἢ ἀνατεῖλῃ ἡ ἡμέρα, διήρχοντο
 τὰς ὁδοὺς μακρὰ καὶ θλιβεραὶ παρελάσεις ἠπι-
 οφθάλμων βοῶν, καὶ ἄμνων βελαζόντων, ἰπαγο-
 μένων ὑπὸ κτηνωδῶν βουκόλων, μετὰ κραυγῶν
 καὶ ραβδισμῶν—τρομεραὶ παρελάσεις ἀθῶων
 πλασμάτων βαινόντων ν’ ἀποθάνωσιν ὑπὸ τὸν
 πέλεκυν καὶ τὴν μάχαιραν ἐπὶ τῷ τέλει ἵνα
 παρᾶσχωσι τὰς “ἡδονὰς τῆς τραπέζης” τοῖς
 κομψοῖς θιασώταις τοῦ συνθήματος “γλυκύτης
 καὶ φῶς.” Πρὶν ἢ ἡ ὠραία ἀμυδρὰ Ἡὼς κατα-
 στήσῃ ῥοδόχρουν τὸν ὑπερθεὶν τῶν οἰκιῶν ἀνατο-
 λικὸν οὐρανόν, ἡδύνασο ν’ ἀκούσῃς ἀπὸ πάσης
 διευθύνσεως τὸν βαρὺν δοῦπνον τοῦ πελέκεως, τοῦ
 ῥίπτοντος χαμαὶ τὴν εὐγενὴ δάμαλιν ἐπὶ τῶν
 γουάτων αὐτῆς—τὴν δάμαλιν ἣς οἱ ὀφθαλμοὶ
 ὁμοιάζουσι μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς Ἡρας—ὡς
 λέγουσιν οἱ ποιηταὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, οἱ καθ’
 ἐκάστην ἀναγινωσκόμενοι καὶ μνημονεύομενοι ἐν
 τῇ πόλει ταύτῃ* τῶν φώτων καὶ τῆς τέχνης.
 Μικρὸν δὲ ὕστερον διερχόμενοι τὰς ὀπισθίας ὁδοὺς
 τῆς πόλεως ἡδύνασο νὰ ἴδῃς ἐντὸς τῶν αὐλάκων
 ῥέον, θερμόν, ἄρτι χυθὲν αἷμα καὶ νὰ συναντήσῃς
 κάρρα κατάφορτα ἐξ αἰμοσταγῶν δερμάτων, καὶ
 ἀγγεῖα πλήρη μυελῶν καὶ αἵματος στελλόμενα εἰς
 τὰ ἐργαστάσια καὶ εἰς τὰ βυρσοδεφεῖα. Δύνασαι
 νὰ εὕρῃς μείρακας διερχομένους τὰς ἡμέρας τῶν
 πάσας ἐν τοῖς σφαγείοις, αὐτουργοὺς βιαίων θα-
 νάτων, θεωμένους τραγικωτάτας σφαγᾶς, ἀκούοντας
 ἀπαύστους οἰμωγᾶς, περιπατοῦντας ἐν μέσφ λάκ-
 κων πεπηγότος ἢ ἀτμίζοντος αἵματος, καὶ ἀναπνέ-
 οντας τοὺς ἐξ αὐτῶν ἀτμούς. Καὶ εἰς μόλις
 τετάρτου τῆς ὥρας ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς σκηνῆς
 ὄλων τούτων τῶν ἀποτροπαίων καὶ ἐξαχρειούντων
 θεαμάτων, ἤχων καὶ ὀσμῶν, δύναται τις νὰ εὕρῃ
 ἀκριβοῶς καὶ ἀβρόφρονας κυρίους καὶ κυρίας
 καταφόρτους ἐκ σειρητιῶν καὶ κοσμημάτων, ἀντα-
 λάσσοντας αἰσθηματικότητος ἐνῶ ταῦτοχρόνως
 τρώγουσι *aspic de foie gras* ἢ *cotelettes à la
 jardinière*, ἢ ἄλλην τινα κατὰ προσόμοιον εὐφημι-
 σμὸν ὀνομαζομένην νεκρὰν σάρκα, ἣτις ἀδύνατον
 ἀνεῦ ἀσυγγνώστου παραβιάσεως τῆς καλῆς συμ-

* Ἡ συγγραφεὺς αἰνίσσεται τὸν καθ’ ἡμᾶς πολιτισμὸν. Σ. Μ.

περιφορᾶς νὰ ἀποκληθῆ διὰ τοῦ ψιλοῦ καὶ ἀληθοῦς αὐτῆς ὀνόματος ἐπὶ παρουσίᾳ αὐτῶν. Ὅταν δὲ ὁ ποιητὴς ὑπέμνησεν αὐτοῖς τὴν ἀλήθειαν ταύτην καὶ τοῖς ὠμίλησε περὶ τοῦ ἐκφραλισμοῦ εἰς ὃν διὰ τῶν ἔξεων αὐτῶν καθεκάστην ὑποβάλλουσι πολλοὺς ἐκ τῶν ὁμοίων των. Ὅταν γραφικῶς ἐξοκόνισεν αὐτοῖς δι' ἀκριβῶν περιγραφῶν τὰ δραματιζόμενα ἐν τοῖς σφαγείοις, καὶ πᾶσας τὰς σκηνὰς τοῦ ἀλγους καὶ τῶν μαρτυριῶν ὧν μόνον τέρμα καὶ μόνη αἰτία εἶνε ἡ αὐλὴ τοῦ σφαγέως, ἔφραξαν διὰ τῶν χειρῶν τὰ ὦτα των, καὶ ἀνέκραξαν ὅτι ὁ ὀμιλῶν ἦτο ἀφορήτως ἀγροῖκος ἄνθρωπος, παντάπασι δὲ καὶ λίαν φρικωδῶς χονδροειδῆς τοὺς τρόπους διὰ λεπτὸν κόσμον. Ἀληθῶς περὶ ἐπιπολαίας καὶ ἐξωτερικῆς μόνον ἀπλότητος ἔμελεν αὐτοῖς, οὐδ' ἐπελάχιστον δὲ περὶ τῆς λεπτότητος ἐκείνης ἧτις κείται ἐνδον καὶ εἶνε βαθεῖα. Διὰ τὸ κάλλος τοῦ εἶναι οὔτε πόθον εἶχον οὔτε δύναμιν ἐκτιμῆσεως. Ὁ ὅλος ἐνθουσιασμός των ἔδαπανᾶτο εἰς τύπους καὶ λέξεις καὶ εἰς τὸ φαινομενικὸν μέρος τοῦ κάλλους. Παρ' αὐτοῖς τοῖς ἀνθρώποις οὐχὶ ἡ καρδία οὐδὲ ὁ λόγος, ἀλλ' αἱ αἰσθήσεις ἐτέλουν ἐν ἔργῳ ῥοσει. Τὸ πνεῦμα τοῦ ἀναμορφωτοῦ δὲν κατῶκει ἐν αὐτοῖς, ἀλλὰ μόνον τὸ πνεῦμα τοῦ ἐρασιτέχνου. Ὁ ποιητὴς ἐθλίβη καὶ ἠγανάκτησε κατ' αὐτῶν διότι πᾶς ἀληθῆς ποιητὴς εἶνε μεταρρυθμιστής. Ἐξελθὼν δὲ ὠμίλει δημοσίᾳ καὶ ἐπετίμα τοὺς κατοίκους ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ. Ἐξαιρέσει ὅμως καινοθηρῶν τινων, ἢ ἀνθρώπων ζητούντων μεγαλητέρους μισθοὺς καὶ ὀλιγωτέραν ἐργασίαν, καὶ φρονούντων ὅτι ἠδύνατο νὰ βοηθήσῃ αὐτοὺς πρὸς ἐπίτευξιν τῶν ζητουμένων, οὐδεὶς ἠκροᾶτο αὐτοῦ. Μετέβαινον ὅμως ἄνθρωποι κατὰ σμήνη νὰ ἴδωσι ταχυδακτυλουργόν τινα, καὶ ν' ἀκούσωσι δημοσιολόγον ῥητορεύοντα περὶ κυανῆς πορσελάνης, καὶ ἕτερόν τινα σοφὸν μακροτάτην ποιούμενον ἀγόρευσι περὶ σκοτεινῶν καὶ πολυπλόκων χωρίων παλαιοῦ δραματικοῦ συγγραφέως. Καὶ ἂν δὲν ἦτο ὁ γλυκὺς καὶ πλήρης χάριτος κέλαδος τοῦ πτηνοῦ, ὅπερ πάντοτε ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ ἐν τοῖς κόλποις τοῦ ὀ ποιητῆς θ' ἀπεθαρρύνετο τέλεον, καὶ θ' ἀπηλπίζετο. Ἀκριβῶς δὲν γνωρίζω τί τὸ πτηνὸν ἐκελάδει. Ἄλλ' ἔλεγε κάτι τι περὶ τῆς βεβαιότητος ὅτι θὰ ἀνατείλῃ ἡ ἀληθῆς σοφία, καὶ ἡ ἡμέρα τῆς ἀνθρωπίνης τελειότητος, ἐξήγγειλε δὲ τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἐλπίδος εἰς πάντα τὰ ἔθνη τῆς Γῆς. Διότι πᾶσα ὠραία καὶ σοφὴ σκέψις ἦν τις συλλαμβάνει εἶνε κληρονομία συμπάσης τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς, ἀποτελεῖ δὲ ἐχέγγυον καὶ προαἶσθημα ἀληθείας ἦν πάντες οἱ ἄνθρωποι ἡμέραν τινα θ' ἀναγνωρίζωσιν. Ἐφ' ὅσον δὲ οἱ ποιηταὶ ἀποτελοῦσι τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν τοῦ ὀδεύοντος στρατοῦ τῆς Ἀνθρωπότητος εἰσὶ κατ' ἀνάγκην οἱ πρῶτοι ἀνακαλύπτοντες, καὶ ἐξαγγέλλοντες νέα τοπεῖα καὶ νέας ἐκτάσεις—δικαιωμάτων καὶ καθηκόντων ἀνατελλόντων εἰς τὸν ὀρίζοντα, καὶ διακρινομένων κατ' ἀλληλοδιάδοχα

σημεῖα, καὶ κατ' ἀλληλοδιαδόχους προόψεις ἐπὶ τῆς γραμμῆς τῆς ὀδοιπορείας. Διότι ἡ ὀδὴ τοῦ ποιητοῦ τῆς σήμερον μέλλει νὰ παράσχῃ τὴν κλεῖδα τοῦ κοινοβουλευτικοῦ λόγου τῆς αὔριον, καὶ ὅ,τι χθὲς ἦτο ἄσμα, σήμερον ἀποτελεῖ τὸν πεζὸν λόγον τοῦ βήματος, τοῦ ἄμβωνος, καὶ τῆς ἀγορᾶς. Θάρσει λοιπόν, ὀ ποιητὰ σύ, ἐν τοῖς λόγοις τοῦ ὀποίου λαλεῖ τὸ ἀναπόδραστον Μέλλον ὅστις, σὺ αὐτὸς ἀποτελεῖς προφητείαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπαγγελίαν τῆς περιωπῆς εἰς ἣν θὰ φθάσῃ ἡμέραν τινα τὸ Γένος ἅπαν τῶν ἀνθρώπων! Ψάλλε τὰ ἄσματά σου, ἔκφραζε τὸ νόημά σου ὀλόκληρον, ἀφηγοῦ τὰς ὀπτασίας σου· καὶ ἐὰν μηδεὶς σὲ προσέχῃ σήμερον, σὺ ὅμως ἐλάλησας καὶ ὀ λαληθεῖς λόγος δὲν ἀπόλλυται. Πᾶσα ἀληθῆς σκέψις ζῆ διότι τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ ἐν αὐτῇ καὶ ὀταν ἡ στιγμή εἶνε ὀριμος, ἡ σκέψις θὰ ἐνσαρκωθῇ εἰς πράξιν. Σύ, σὺ εἶ ὀ δημιουργῶν, ὀ νοῶν· σὺ εἶ ὀ σκαπανεὺς τῶν αἰώνων." Τοιαῦτα περίπου ἐκελάδει τὸ πτηνὸν καὶ οὔτω ὀ ποιητὴς ἀνένηψε καὶ ἐθάρσησε, καὶ ἠγειρε τὴν φωνὴν του καὶ τὴν ἀποκάλυψιν του. Εἶ καὶ ὀλίγοι δὲ διετίθεντο νὰ ἀκούσωσι, καὶ πολλοὶ ἐχλεύαζον, καὶ ἄλλοι ἐπετίμων, αὐτὸς μόνον ἐπρόσεχεν ἵνα πᾶν ὀ,τι λέγει, λέγηται καλῶς, καὶ ὀς οἶον τε τὸ λεγόμενον ἢ τέλειον καὶ σοφόν, καὶ ἄξιον.

Ὅτε δὲ ἐπέρανε τὴν κατάθεσιν τῆς μαρτυρίας του ἐξῆλθε τῶν πυλῶν τῆς πόλεως καὶ ἤρξατο ἄπαξ ἔτι διερχόμενος τὰς ἐρήμους, καὶ τὰ δάση. Ἄλλ' ἤδη ἐχώρησεν ὀ χειμῶν περιβαλὼν τὴν χώραν. Αἱ ἐκτάσεις ἦσαν παγεραὶ, καὶ τὰ δένδρα ἴσταντο ὀσει πελιδνὰ φάσματα, περιτετυλιγμένα καὶ σαβανωμένα ἐν χιόνι. Ὁ βορρᾶς βογκῶν διέβαινε τὰς ἀναπεπταμένας πεδιάδας καὶ ὀ περιηγητὴς ἤρξατο νὰ αἰσθάνεται ψῦχος καὶ κάματον. Τότε ὀμιλήσας εἰς τὸ πτηνὸν εἶπε:— "Πτηνόν, ὀτε ἐγὼ τε καὶ αἱ συνοδοιπόροι μου ἀπήλθομεν εἰς περιοδείαν, ἐκ τῆς ἐκεῖθεν τῶν δυσμῶν τοῦ ἡλίου χώρας, ἡ ἠγεμονίς ὑπεσχέθη ἐκάστῳ ἡμῶν ὀδηγὸν μέλλοντα νὰ μᾶς ἐπαναφέρῃ ἐν ἀσφαλείᾳ ἄρκει νὰ ἐτηροῦμεν τὰς παρακελεύσεις του. Ποῦ εἶνε ὀ ὀδηγὸς οὔτος; Μέχρι τοῦδε ὀδευσα μόνος οὐδένα ἴδων ἠγέτην." Τὸ πτηνὸν ἀπεκρίνατο:—"Ὁ ποιητὰ, ἐγὼ τὸ ὀποῖον φέρεις ἐν τοῖς κόλποις σου, εἶμι ὀ ὀδηγὸς καὶ παραινήτης! Ἐγὼ εἶμι ὀ διευθύνων σε, ὀ ἄγγελός σου, καὶ τὸ ἐνδότερον φῶς σου. Καὶ εἰς ἕκαστον τῶν συντρόφων σου παρόμοιος ὀδηγὸς ἀπενεμήθη, ἀλλ' ὀ μὲν ἄνθρωπος τῶν ὀρέξεων ἐξεδίωξε τὸν Μέντορά του, ὀ δὲ ἄνθρωπος τῆς διανοίας χεῖρον τι τούτου ἔπραξε, διότι παρέδωκεν εἰς θάνατον τὸν φίλον του, τὸ κρεῖσσον ἐγὼ του. Ἀντήλλαξε χρυσὸν ἀντὶ πηλοῦ, τὴν σοφίαν τῶν θεῶν ἀντὶ τῶν γνώσεων τῶν ἀνθρώπων! Ἄλλὰ σὺ ποιητὰ, εἶσαι τέκνον τῶν θεῶν καὶ μόνος σὺ θὰ ἐπαυθῆς μετ' ἀγαλλιάσεως τὴν ἐπέκεινα τῶν δυσμῶν τοῦ ἡλίου χώραν καὶ τὴν ὀψιν Ἐκείνης ἧς εἶσαι ὀ ἀληθῆς

θεράπων καὶ ἰππότης!" Ἐπὶ τούτῳ ὁ περιηγητὴς ὑπερεχάρη καὶ ἡ καρδία του ἀνυψώθη, ἐξακολουθῶν δὲ τὴν ὁδὸν του ἐτόνιζεν ἄσμα γηθόσυνον. Ἄλλ' οὐχ ἦττον ἡ ὁδὸς καθίστατο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀνάτης ὑπὸ τοὺς πόδας του, ὁ δὲ παγερὸς ἀὴρ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ψυχρὸς εἰς τὸ πρόσωπόν του. Ἐκατέρωθεν αὐτοῦ δὲν ἦσαν πλέον λειμῶνες καὶ κῆποι, πλήρεις ἐργατῶν, ἀλλὰ στίλβοντες ἐκ χιόνος στέφανοι καὶ ἀδαμαντολαμπεῖς πάγοι ζωηρῶς καὶ θαμβωδῶς ἀπαστράπτουτες πρὸς τὰ βάθη τῶν ἐπισκοτιζομένων ἐκτάσεων. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὁ πάταγος μεμακρυσμένης τινος νιφοστιφάδος συνέσειε τὴν ἀτμοσφαῖραν περὶ τὰ βήματα αὐτοῦ, καὶ εἶτα ἐσβέννυτο ἐν τῇ σιγῇ ἐξ ἧς ὁ ἦχος ἐξῆλθε. Κορυφαὶ κρυσταλλολεύκων ὄροσειρῶν ὠρθοῦντο ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης ἐνώπιον αὐτοῦ, ὀγκώδεις καὶ σιγηλαί, καὶ φοβεραὶ τρομεραὶ βεβαιώσεις τῆς ἀληθινότητος τοῦ ἰδεώδους. Διότι ὁ κόσμος αὐτὸς μὲ τὰ κολοσσιαία ὑψη, καὶ τὰς ἀβύσσους, μὲ τὰς τυφλωσσοῦσας χιόνας, τὴν ἀρχέγονον σιγὴν καὶ τὴν ἀπειρον ἀποκάλυψιν, τὰ ἐκλαμπρα φῶτα ἐπὶ πολλαπλῶν κορυφῶν ἐξ ἀχάτου, τοπαζίου, σαρδόνυχου, ὅλα ἐφαίνοντο αὐτῷ μαρτυροῦντα καὶ ἐξωτερικεύοντα τὰς μυχαιτάτας τῶν σκέψεών του. Εἶχεν ἴδει ταῦτα ἐν ταῖς ὀπτασίαις του, εἶχε δύσει αὐτοῖς μορφήν ἐν ταῖς κρυφίαις ὀνειροπολήσεσιν αὐτοῦ, εἶχεν ἀποτολμήσει νὰ πιστεύσῃ ὅτι χώρα οἷα αὕτη ἠδύνατο νὰ ὑπάρχῃ—μάλιστα ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ—ἐὰν τὸ Σύμπαν ἦτο θείας καταγωγῆς. Καὶ τώρα ἡ χώρα αὕτη ἐπεφάνη αἴφνης αὐτῷ δίκην ἀποκαλύψεως γιγαντιαίας δόξης, βασιλείας ἀπόλυτου ἐχούσης ὑπαρξίν ἀνεξάρτητον καὶ ἀδιαφοροῦσαν περὶ ἀνθρωπίνης παρουσίας· κράτους βεβαιούντος ἑαυτὸ αἰωνίως ἐνώπιον τῆς μονώσεως αὐτοῦ. "Ἐφθασα εἰς τὴν κορυφὴν καὶ τὸν κολοφῶνα τῆς ζωῆς ἀνεφώνησεν ὁ ποιητής. Οὗτος ἐστὶν ὁ κόσμος ἐν ᾧ τὰ πάντα ἐγένοντο!" Πρῶγματι ἐὰν ἐξαιρέσωμεν τὴν συνοδείαν τοῦ πτηνοῦ, ἐβάδιζε πλέον κατάμονος. Μεγάλα νέφη ὀμίχλης ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν κατήρχοντο ἀπὸ τῶν ὑψωμάτων, ἢ ἠγείροντο ἀπὸ τῶν παγετῶν καλύπτοντα αὐτὸν διὰ τῶν ἀπαλῶν φαιῶν πτυχῶν των, κρύπτοντα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του τὴν περίξ αὐτοῦ στίλβουσαν ἐκτασιν, καὶ καταφοβίζοντα τὴν ψυχὴν του. "Ἢ, ἐνίοτε ἔβλεπε τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ σκιάν ὡσπερ παμμέγεθες καὶ δυσοίωνου ἐγὼ σκιαγραφούμενον ἐπὶ τοῦ νεφελώδους ἀέρος, καὶ ἀναθρῶσκον πρὸ τῶν βημάτων του, μονῆρες τέρας ἐπαπειλοῦν μοιραίαν ἐξόντωσιν. Ἄλλοτε πάλιν ἠγείροντο ἐνώπιόν του, πληθυνόμενα εἰς ζαλίζοντας στροβίλους ἐκ δακτυλίων ὀμίχλης, ἑκατὸν φασματώδη ἐγὼ, ἕκαστον ὑπὲρ καὶ ὑπὸ τὸ ἄλλο ὡσεὶ εἰκόνες ἐν ἀντανακλωμένοις κατόπτροις—ἢ μορφή του, τὸ ἦθος του, τὸ παράστημά του, ἢ ὄψις του—φοβερά ἐν τῇ πανταχοῦ παρουσίᾳ των, τρελλαινόντα ἐν τῷ χονδροειδεῖ μεγέθει των ὡς φαντά-

σματα πυρετικοῦ ὀνείρου. Ἄλλ' ὅτε τὸ πρῶτον ὁ ὄδοιπόρος εἶδε τὸ θέαμα τοῦτο καὶ ἐπτοήθη ἀναζητῶν ἅμα τὸ ξίφος του, τὸ πτηνὸν ἠκούσθη κελαδοῦν ἐκ τοῦ βάθους τῶν κόλπων του:—"Μὴ φοβοῦ· αὕτη εἶνε ἡ χίμαιρα περὶ ἧς ἡ ἡγεμονίς σοὶ ὠμίλησε. Διήλθες ἀλώβητος τὰς σειρήνας, τοὺς δράκοντας, καὶ τὰ ὑδροκέφαλα γένη τῶν πεδιάδων καὶ τῶν χαμηλοτέρων χωρῶν. Ἀντιμετώπισον τώρα μὲ θάρρος τὸ φάντασμα τοῦτο τῶν ὀρέων. Ἰστασαι ὅλοεν ἐπὶ τῶν συνόρων τῆς ἐπέκεινα τῶν δυσμῶν τοῦ ἡλίου χώρας. Οὗτοι εἰσιν οἱ κάτοικοι τῶν μεθορίων, τὰ φάσματα τὰ ἐπιπολάζοντα τὸν οὐδὸν τοῦ πέραν κόσμου. Εἶνε σκιαὶ τοῦ ἑαυτοῦ σου ἀντανακλάσεις σεαυτοῦ ἐπὶ τῶν ὀμιχλῶν τῆς ἀβύσσου, φαντάσματα ζωγραφούμενα ἐπὶ τοῦ πέπλου τοῦ θυσιαστηρίου. Ἐκ τοῦ κενοῦ ἐγείρονται τέκνα τῆς Ἀρνήσεως καὶ τοῦ Ζόφου."

Τότε ἄνεμος σφοδρὸς ἐπνευσεν ἀπὸ τῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων ὡσεὶ πνοὴ Θεοῦ καὶ διέσχισε τὰ νέφη καὶ διεσκόρπισε τοὺς ἐξ ὀμίχλης στροβίλους, καὶ ἐφύσησε τὰ φαντάσματα τῆδε κακέισε ὡς καπνόν, καὶ ὡς καπνὸς ἀπεσβέσθησαν καὶ ἠναλώθησαν ἐπὶ τῶν βράχων τῆς διόδου. Μετὰ δὲ τοῦτο ὁ ποιητὴς δὲν ἐφρόντιζε πλέον περὶ αὐτῶν, ἀλλ' ἐξηκολούθησε τὴν πορείαν του, μετ' εὐτόλμου καρδίας, μέχρις οὐ ἀφήκεν ὀπισθεν καὶ κάτωθεν αὐτοῦ τὰ νέφη καὶ τὰς ὀμίχλας τῶν μεταξὺ τῶν λόφων φαράγγων. Στὰς δὲ ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων ἐκτάσεων καταθαμβούσης χιόνος ἐθεάσατο ἄπαξ ἔτι τὴν Χρυσὴν Πύλην τῆς χώρας τῆς κειμένης ἐπέκεινα τοῦ Ἥλιου.

Ἄλλὰ περὶ τῆς συναυτήσεώς του μετὰ τῆς ἡγεμονίδος, καὶ περὶ τῆς χαρᾶς καὶ αἰγλης τῶν γάμων των, καὶ περὶ τῆς ὅλης εὐφροσύνης ἣν ἔσχεν δὲν εἶνε ἔργον ἐμὸν νὰ εἶπω, διότι ταῦτα ἀνήκουσιν εἰς τὰ χρονικὰ τῆς ὥραίας ἐκείνης χώρας, καὶ οὐδεμίαν ἀνθρωπίνην γλῶσσαν δύναται νὰ τὰ ἀφηγηθῇ. Πᾶν ὅ,τι γνωρίζω ὡς βέβαιον καὶ περὶ οὐ δύναμαι νὰ ὀμιλήσω εὐλήπτως εἶνε τοῦτο ὅτι ὁ ποιητὴς ἔτυχε τῆς ὅλης ἐκπληρώσεως τῶν πόθων του, ὑπεράνω δὲ πάσης ἐλπίδος, γνώσεως, ἢ σοφίας ἐπυγείου, εὐλογηθῆ διὰ παντός.

Ἢδη ἐτελείωσα τὴν ἱστορίαν ἀνθρώπου ἰδόντος καὶ ἀκολουθήσαντος τὸ Ἰδεῶδες του, ἀγαπήσαντος, καὶ ἐκτιμήσαντος αὐτό, καὶ προσκολληθέντος εἰς αὐτὸ ὑπεράνω καὶ διὰ μέσου ὄλων τῶν μικροτέρων ἐγκοσμίων πραγμάτων· ἀνθρώπου ὃν αἱ αἰσθήσεις δὲν ἠδυνήθησαν νὰ σαγηνεύσωσιν, οὔτε ἡ δίψα τῆς πολυμαθίας, οὔτε τὸ πάθος τῆς ἐξουσίας, οὔτε ὁ ἄνεμος τῆς πνευματικῆς κενοδοξίας, νὰ κλονήσῃ ἀπὸ τῆς πλήρους αὐτοῦ εὐθύτητος καὶ ἀφοσιώσεως εἰς τὸ Ἰδεῶδες· ἀνθρώπου ὅστις ἰδὼν τὴν ὁδὸν τοῦ καλοῦ καὶ ὠραίου δὲν ἀπέστρεψεν ἀπ' αὐτῆς τὰ βήματά του, οὐδὲ παρεχώρησε σπιθαμὴν εἰς τὸν ἐχθρόν· ἀνθρώπου εἰς οὐ τὴν ψυχὴν οὐδεμίαν ἐπιτίμησιν, οὔτε χλεύην, οὔτε ὀλιγωρίαν ἠδυνήθη νὰ ἀποσβέσῃ τὴν ἐνδοτέραν φωνὴν τῆς Θεότητος·

ἀνθρώπου ὅστις ἐξελέξατο τὴν μερίδα του, καὶ ἔμεινε πιστὸς εἰς αὐτήν, μὴ ἐπιζητῶν συνδιαλλαγὴν πρὸς τὸν κόσμον μηδέ, ἐξ ἀδυναμίας, παραπονούμενος διότι ἢ πρὸς τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ πίστις του ἀπεμάκρυνεν ἀπ' αὐτοῦ τὰς συμπαθείας τῶν κοινῶν ἀνθρώπων. Πᾶς ποιητὴς ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὴν δύναμιν νὰ φαντάζεται, νὰ κατανοῇ, νὰ ποθῇ ζωὴν οἷα ἡ προσημειωθεῖσα. Ὁ τὴν ζωὴν ταύτην βιών ἀγιάζει τὸ πνεῦμα του, εἰς δὲ τὴν κωρωνίδα τῆς ἀνθρωπίνης αὐτοῦ περιωπῆς ὡς προφήτου, προσθέτει τὴν θειότητα τοῦ ἡρωϊσμοῦ.

Ο ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

Δημοσιογράφος ἄγγλος πρὸ τινος ἐπισκεφθεὶς τὰς Ἀθήνας δημοσιεύει ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ Λονδίνου *The Animals' Friend* ἄρθρον ἐξ οὗ δυστυχῶς δὲν ἐξάγεται ὅτι ἐν Ἑλλάδι ἀκμάζει ὁ ἀνθρωπισμός. Τὸ ἄρθρον φέρει τὸν τίτλον *Modern Athens*, καὶ παραθέτω ἐνταῦθα μετάφρασιν αὐτοῦ ἐν τῇ ἐλπίδι ὅτι θὰ ἐγείρω τὸ παροιμιώδες ἑλληνικὸν φιλότιμον.

“Ἐπεσκεφθῆμεν προσφάτως τὰς Ἀθήνας καὶ ἐξεπλάγημεν ἰδόντες ὅτι ἐπικρατεῖ ἐκεῖ οὐκ ὀλίγη σκληρότης ἥτις θὰ ἠδύνατο νὰ λείψῃ εὐκόλως. Προκειμένου τὸν μῆνα τούτον νὰ ἐπισκεφθῶσι τὴν ἑλληνικὴν πρωτεύουσαν χιλιάδες ἀνθρώπων διὰ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας, θεωροῦμεν καθήκον μας νὰ ἐφελκύσωμεν τὴν προσοχὴν των εἰς τὸ εἰρημένον γεγονός. Ἡ κατάστασις τῶν ἵππων τῶν χρησιμοποιουμένων διὰ τοὺς τροchioδρόμους καὶ τὰς τετρατρόχους ἀμάξας εἶνε ὄνειδος—εἰσὶν ὅλοι ἰσχυροί, ὑποβάλλονται δὲ εἰς ὑπερβολικὴν ἐργασίαν καὶ ὑπερβολικὴν μαστίγωσιν, καὶ τρέφονται ἀνεπαρκῶς. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν πᾶσχουσιν ἀπὸ ἔλκη. Ἐνα μικρὸν καστανόχρουν ἀσθενικὸν οὐδέποτε θὰ λησμονήσωμεν. Ἐμόχθει ἐν τῷ κέντρῳ τριῶν ἐξευγμένων εἰς ἓν τράμ. Οἱ ῥυτῆρες του ἦσαν μικρότεροι τῶν ἄλλων καὶ κατὰ συνέπειαν ἐν μέρει ἐκρύπτοντο, ἀλλ' ἐρευνήσαντες ἐπέισθημεν ὅτι ἐγένετο ἀεικῆς χρῆσις αὐτῶν. Ὁ μεσαῖος ἵππος εἶχε δεινὸν ἔλκος εἰς τὸν ὦμον, ἡ δὲ πῆσις τοῦ περιλαιμίου ἐξώθει πῦρον καὶ αἷμα ἐκ τῆς πληγῆς, ἐκχυνόμενον πρὸς τὸν κεφαλὴν. Μίαν πρωτὴν ἐντὸς βραχυτάτου χρόνου εἶδομεν τὰ ἐξῆς· κῦνα ἔχοντα θραυσμένον τὸ σκέλος καὶ τὸ αἷμα ῥέον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἐνῷ χωλαίνων ἐβάδιζεν· ἡμίονον ἔχουσαν τὸν πόδα κατεαγμένον· πολλοὺς ὄνους ἔχοντας τὰς κεφαλὰς δεμένας κατὰ τρόπον ὠμότατον ἵνα συγκρατῶνται τὰ φορτία ἐπὶ τῶν ῥάχεων, διότι δὲν ἔχουν ἐμπροσθίους ῥυτῆρας. Εἰς τῶν ὄνων τούτων ἦτο πολὺ χωλός. Δόντες εἰς τὸ ζῶον τροφήν ἐστράφημεν πρὸς τὸν ὀνηλάτην καὶ ἐπεπλήξαμεν αὐτὸν μὲ τόσῳ αὐστηρᾶς λέξεως, ὥστε ἐψιθύρισε προσευχὴν καὶ ἔκαμε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ ἐπὶ τοῦ κτήνους του! “Ἐσχομεν συνεντεύξεις μὲ πολλοὺς ἑλληνας βουλευτὰς ἐπὶ τοῦ θέματος. Πάντες σιωπηρῶς ὡμολόγησαν ὅτι ἐπικρατεῖ σκληρότης, ἀλλὰ, παράδοξον εἰπεῖν,

πάντες ὑπερεφαλάγγισαν τεχνηέντως τὴν μομφὴν προβαλόντες τὸ ἐξῆς ἐπιχείρημα! “Δὲν ἔχομεν νόμους κατὰ τῆς πρὸς ζῶα σκληρότητος.” Εἰς τῶν βουλευτῶν τούτων μᾶς εἶπεν ὅτι εἶχεν ὑποβληθῆ νομοσχέδιον, ἀλλὰ μὴ ἐπιτευχθείσης ἐπαρκούς ὑποστηρίξεως, δὲν ἐψηφίσθη. Ἡμεῖς ἐπράξαμεν τὸ ἐφ' ἡμῖν, ἀλλὰ ἀπαιτεῖται καὶ ἄλλοι νὰ συμπράξωσι καθιστῶντες τὰ εἰρημένα γεγονότα γνωστὰ πανταχοῦ, ἐπὶ τῷ τέλει ἵνα οἱ ἐπισκεφθσόμενοι τὴν Ἑλλάδα κατὰ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνας μὴ λησμονήσωσιν ἐν τῷ μέσῳ τῶν τέρψεων των, τὰ δεινοπαθήματα τῶν ἀτυχῶν τούτων ὄντων. Δύνανται νὰ ἀρνοῦνται ἀμάξας ὧν οἱ ἵπποι ὑποβάλλονται εἰς σκληρότητας ἐκδηλοῦντες οὕτω τὴν ἀπιδοκιμασίαν των, καὶ νὰ παραινῶσι τοὺς ἀμαθεῖς αἰτίους τῆς ἀπανθρωπίας. Παρακαλοῦμεν πάντας ὅσοι δύνανται, νὰ πράξωσι τὸ ἐπ' αὐτοῖς ὑπὲρ τῶν ἀθῶων καὶ φιλοπόνων τούτων ὄντων, ἵνα κατορθωθῇ κάποια ἀναγνώρισις τῶν δικαιωμάτων των, διότι πᾶν ἔμφυχον ὄν ἔχει δικαιώματα.”

Γνωρίζω ὅτι ὑπάρχει ἐν Ἀθήναις μία “Ἐταιρία τῶν Φιλοζῶων” ἀλλὰ τίνα ἀποστολὴν ἐκπληροῖ ἀγνοῶ. Βεβαίως ἠδύνατο νὰ ἀφυπνίσῃ εὐγενῆ τινα ὀρμέμφυτα εἰς τὰς καρδίας ἱκανῶν βουλευτῶν ἂν ὄχι ὅπως ψηφισθῆ νόμος καθιστῶν τὴν πρὸς τὰ ζῶα ἀπανθρωπίαν ἀξιόποιον πράξιν (ὡς ἦτο πάλαι ποτε ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθήναις), τοῦλάχιστον ὅπως ἀκουσθῆ μία διαμαρτύρησις, κατὰ τρόπον ἐντυποῦντα εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ λαοῦ ὅτι ἡ ἀπανθρωπία πρὸς τὰ ζῶα εἶνε ὄχι μόνον αὐτὴ καθ' ἑαυτὴ ἔγκλημα, ἀλλὰ καὶ ἔθνικὸν ὄνειδος. Ἀνησυχοῦμεν μὴ ἡ Εὐρώπη ὑπολάβῃ ἡμᾶς ὑποδεεστέρους τῶν ἄλλων λαῶν τῆς Ἀνατολῆς, ἀλλὰ ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀγγλικὴν γνώμην περὶ τοῦ πολιτισμοῦ μιᾶς φυλῆς, ἐν δύναμαι πεποιθότως νὰ διαβεβαιώσω ὅτι οὐδεμία ποτε διπλωματικὴ ἐνέργεια ἢ μεγαλοφυΐα θὰ δυνηθῆ νὰ κινήσῃ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀγγλικοῦ ἔθνους τὸ χιλιόστον τοῦ ἐνθουσιασμοῦ ὃν θὰ ἐκίνει ἡ τύσις πρὸς τὸν ἀνθρωπισμὸν καὶ τὴν ἡμερότητα. Τὸ σέβας πρὸς τὴν ζωὴν εἶποτε ἀπεδεικνύετο ἐνοικούν ἐν τῇ ἑλληνικῇ ψυχῇ θὰ ἦτο ὁ ἀρχιμήδειος μοχλός ὅστις θὰ ἐκίνει τὴν Μεγάλην Βρετανίαν ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς. Ἐπιμαρτυροῦσα τοὺς λόγους μου ἀκούεται ὁλοῦν ἡ εὐγενῆς φωνὴ τῆς βασιλίσσης Ἀλεξάνδρας ἥτις ἀνέλαβε τὴν συνηγορίαν τῶν πτηνῶν ποιουμένη ἐκκλησίαν εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀγγλίδων. Ἡ Ἀλεξάνδρα εἶνε, ὡς ὁ ἀδελφός της, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων, ἀνθρωπιστικὴ ἐκ φρονήματος καὶ ἐξ αἰσθήματος, καὶ ἐτάχθη μετὰ θαυμαστῆς δραστηριότητος κατὰ τοῦ ὑπανθρώπου συρμοῦ νὰ φέρωσιν αἱ γυναῖκες πτηνὰ εἰς τοὺς πῖλους των. Κατὰ τὴν ἐν Ἀθήναις διαμονὴν της ἡ Ἀλεξάνδρα θὰ εἶδε πιστεύω πολλὰ ἀλγεινῶς προσκρούσαντα εἰς τὸν ἔμφυτον ἀνθρωπισμὸν της, καὶ ἂν τοῦτο συνταράξῃ τὴν ἑλληνικὴν συνείδησιν, θὰ εἶνε τὸ κράτιστον προῖον τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγῶνων.

ΠΡΟΦΗΤΑΙ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΥ. ΙΖ'. ΜΙΣΕΛΕ.

Ὁ Μισελὲ εἶνε ὁ πρωτοτυπώτατος καὶ ὁ εὐγλωττώτατος τῶν γάλλων ἱστοριογράφων.* Μέχρι τῆς ἡλικίας δεκαεξ ἑτῶν ἀπέσχευ αὐστηρῶς τοῦ κρέατος, ἔμεινε δὲ μέχρι τέλους πιστὸς εἰς τὸν ἀπέριττον τρόπον τοῦ ζῆν. Τῷ 1821, εἰκοσιτετραετῆς ὢν ἀνηγορεύθη ὑπὸ τοῦ πανεπιστημίου τῶν Παρισίων, διδάκτωρ τῆς Φιλοσοφίας, ἠρίστευσε δὲ εἰς πολλοὺς σπουδαίους διαγωνισμοὺς τῆς Σορβόνης, λαβὼν τὰ βραβεῖα παρὰ τῆς Ἀκαδημίας μετὰ δημοσίων τιμῶν. Καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας γενόμενος μετέβαλε τὴν ἔδραν του εἰς βῆμα ὑπὸ τοῦ ὁποῖου ἐκήρυττε τὰς ἀρχὰς τοῦ δημοκρατισμοῦ, ἐπισύρας τὸ ἀδιάλλακτον μῖσος τῶν Ἰησουιτῶν. Εἶχεν ἀνέκφραστον γοητείαν ὁ τρόπος καὶ ὁ ἐνθουσιασμός τῆς ὁμιλίας του. Μετὰ τινα ἔτη ἐξέδωκε τὸ μέγα ἔργον του Ἱστορία τῆς Γαλλίας εἰς οὗ τὴν συγγραφὴν ἠδυνήθη νὰ ἐπιδοθῆ ἀνέτως διορισθεὶς εἰς προσοδοφόρον θέσιν ὑπὸ τῆς δημοκρατικῆς Κυβερνήσεως. Ἀλλὰ μετὰ τὸ πραξικόπημα τοῦ 1851, ὁ Μισελὲ ἀπώλεσε τὰς εὐκαιρίας τῆς δράσεως του, παυθεὶς ἀπὸ ἀμφοτέρας τὰς θέσεις διότι ἠρνήθη νὰ ὁμώσῃ τὸν ὄρκον τῆς ἀφοσιώσεως εἰς τὴν ἐγκαθιδρυθεῖσαν Ἀυτοκρατορίαν. Περιελθὼν εἰς ἄκραν πενίαν ὡς ἐκ τῆς ἀκεραιότητός του ἀπῆλθε τῶν Παρισίων. Τῷ 1856 ἐδημοσιεύθη τὸ θαυμάσιον σύγγραμμά του *L' Oiseau*, γραφὲν ὑπὸ τὰς ἀρίστας ἐμπνεύσεις του καὶ προωρισμένον ἕσαιε ὡς σφραγὶς τοῦ χαρακτήρος του. Ἦτο τοσαύτη ἡ δημοτικότης τοῦ βιβλίου ὥστε κατ' ἔτος ἐγίνετο νέα ἐκδοσις αὐτοῦ, καὶ τὸ ἔργον μετεφράσθη εἰς τὰς πλείστας τῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν. Τὸ Πτηνὸν ἀληθῶς ἐθαυματούργησε διότι ὄχι μόνον τῷ προσεπόρισεν ἄφθονα χρήματα ὥστε ἐφεξῆς νὰ ἐργάζεται ἀνέτως, ἀλλὰ καὶ διεσύλπισε πανταχοῦ τὰς βιονομικὰς καὶ ἀνθρωπιστικὰς ἀρχὰς τοῦ ἀνδρός. Εἰς τὸ ἀποτέλεσμα δὲ τοῦτο συνετέλεσαν βεβαίως αἱ ἑξοχοὶ εἰκόνες αἱ κοσμοῦσαι τὸ σύγγραμμά αἰτινες εἰσὶν ἔργα τοῦ καλλιτέχνου Γιακομέλη, καὶ τὸ ἐξαίσιον ὕφος τοῦ Μισελὲ. Εἶνε ὄντως ἀριστούργημα καὶ παραμένει μοναδικὸν ἐν τῇ λογοτεχνίᾳ, ὡς ἐκ τῆς σφοδρᾶς ἀγάπης τοῦ συγγραφέως πρὸς τὸ θέμα του. Δὲν ὑπάρχει δὲ ἄλλο ἔργον ἐξετάζον τὴν φύσιν τοῦ πτηνοῦ ὑπὸ τὸ φῶς ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἐξετάζει αὐτὸ ὁ γλυκὺς Μισελὲ. Ὅσοι ἔγραψαν περὶ πτηνῶν, ἐξήτασαν αὐτὰ εἴτε ἐν σχέσει πρὸς τὸν ζῆλον τῆς ἀπλῆς ταξινομήσεως, εἴτε ἐκ τῆς ἀπόψεως τοῦ ζωολογικοῦ μουσείου, εἴτε χάριν τοῦ κυνηγοῦ. Ὁ Μισελὲ ἐρευνᾷ τὴν διάνοιαν τοῦ πτηνοῦ, τὸ ἐν αὐτῷ ἔυστικτον τῆς μητρικῆς στοργῆς, καὶ τὸ εἶδος τῆς ψυχῆς ἢ ἐγκλείει τὸ πτερωτὸν σαρκίον τῶν μὴ ἀρπακτικῶν εἰδῶν τῆς πτερυγοφόρου

φυλῆς. Ἡ διακρίνουσα τὸν Μισελὲ μέθοδος ἐρεῦνης εἶνε πάντοτε ἱστορικὴ καὶ ψυχολογικὴ, καὶ ἀναφαίνεται ἐπίσης εἰς τὰ ἄλλα ἔργα του, Ἡ Βίβλος τῆς Ἀνθρωπότητος, ἥτις ἐξεδόθη τῷ 1863, Ἡ Μάγισσα, καὶ Ἡ Γυνή. Πλήρης ἀπογοητεύσεως ὁ ἀνὴρ διὰ τὰς ἀτασθαλίας τῶν πολιτευομένων, τὰς προκαλεσάσας τὰ δεινὰ τῆς Γαλλίας ἀπῆλθε τοῦ πατρίου ἐδάφους διατρίψας ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ· ἀπέθανε δὲ τῷ 1874 ἐβδομήκοντα ἑπτὰ ἑτῶν, ἐν Hyères. Ἡ κηδεῖα του ἐγένετο ἐν Παρισίοις μετὰ μεγάλης πομπῆς, δημοσίᾳ δαπάνῃ καὶ ἀπειρον πλήθος ἐργατικῶν κόσμον προέπεμψεν αὐτὸν εἰς τὸν τάφον. Ὁ δημοκρατισμὸς τοῦ Μισελὲ ἦτο καθολικὸς καὶ εὐρύς ὡς ἡ καρδία του. *Toutes les especes vivantes, λέγει, frappent à la porte pour se faire admettre au sein de la democratie.* Τῷ 1863 παραπέμπων εἰς ἔργον του γραφὲν τῷ 1846 λέγει “Ἡ ἐξῆς φράσις ἦν ἔγραψα πρὸ δεκαεπτὰ ἑτῶν ἔρχεται συχνὰ εἰς τὴν μνήμην μου:—Ὅσον μυστήριον ἢ ἐνσαρκὸς ζωή! Ἀχανὴς κόσμος διαλογισμῶν καὶ ἀφῶνου ἄλγους! Ἀλλὰ ἐλλείψει γλώσσης, πῶσῃ εὐγλωττα τὰ σημεῖα τὰ ἐκφράζοντα τὸ ἄλγος τοῦτο! Ἡ φύσις ἅπασα διαμαρτύρεται κατὰ τῆς βαρβαρότητος τοῦ Ἀνθρώπου, τοῦ παρανοοῦντος, τοῦ καταφρονοῦντος, τοῦ βασανίζοντος τοὺς κατωτέρους ἀδελφούς του.” Τὸν ἐπλήρου μελαγχολίας ἢ σκέψις ὅτι ἀπὸ τὸ ἰσόγειον τῆς οἰκίας του ἀνεπέμπετο ἀσθενὴς καὶ κλαυθμηρὰ ἢ φωνὴ τῆς αἰχμαλωσίας. “Αἱ μέριμναι τοῦ βίου, λέγει, μᾶς κάμνουν νὰ λησμονῶμεν πράγματα τρομακτικῆς σπουδαιότητος. Φαντάσθητι ἐπὶ στιγμὴν αὐτὸν τὸν ἡμερήσιον φόνον, τὸν ὁποῖον συνεπάγεται ἡ ἕξις ἡμῶν νὰ τρεφώμεθα ἐκ τῆς σαρκὸς τῶν ἀτυχῶν ζώων. Φεῦ, τῶν ἀθλίων ἀντιφάσεων τοῦ πολιτισμοῦ μας! Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ μὴ ὑπάρχη ἄλλος τις πλανήτης ἐφ' οὗ τὸ αἶσθημα τοῦ ἀνθρωπισμοῦ νὰ μὴ ὑφίσταται αὐτὰς τὰς δεινὰς προσβολὰς ὑπὸ τῆς κρεοφαγικῆς ἀχρειότητος καὶ ἀπανθρωπίας.” Ἐξαίρων τὴν εὐεργετικὴν φύσιν τῆς ἀγελάδος, καὶ στιγματίζων τὴν ἀγνωμοσύνην τῶν ὑπ' αὐτῆς εὐεργετουμένων λέγει:—“Τιμήσωμεν τὴν εὐεργετιδα ταύτην τροφόν—τροφὸν ἦν αἱ Ἱεραὶ Γραφαὶ τῶν Ἰνδῶν χαρακτηρίζουσιν ὡς ἱεράν, καὶ ἑκατομμύρια πιστῶν σέβονται ὡς τὴν μόνην πηγὴν τῆς συντηρήσεως τοῦ ἀρχεγόνου ἀνθρώπου.” . . . “Ὁ Ἀνθρωπὸς οὐδέποτε θὰ εἶνε ἀληθῶς Ἀνθρωπὸς εἰμὴ ὅταν ἐπιδοθῆ σοβαρῶς εἰς τὴν ἐπιδίωξιν τῆς ἀποστολῆς του—δηλαδὴ εἰς τὸ ἰδεῶδες τῆς εἰρηνεύσεως καὶ ἀρμονικῆς ἐνότητος συμπάσης τῆς ἐμφύχου φύσεως.” . . . “Ὅ,τι σώζει τὴν ζωὴν ἡμῶν εἶνε τὸ σέβας πρὸς τὴν ζωὴν τοῦ ἄλλου.” . . . “Οἱ σοφοὶ τῆς Ἰνδίας εἶπον εἰς τὸν Ἡρόδοτον “Σεῖς οἱ Ἕλληνες εἰσθε πάντοτε παῖδες.” Ἡ φράσις αὕτη ἔχει βαθεῖαν ἔννοιαν. Παῖδες θὰ εἶμεθα πάντοτε ἡμεῖς οἱ τῆς Δύσεως ἐνδῶν δὲν

* *The Ethics of Diet*, by Howard Williams.

ἐρευνῶμεν τὰ ἐλατήρια τῶν ὄντων. Θὰ ἀνδρωθῶμεν μόνον τότε ὅταν ἀρχίσωμεν νὰ ἀντιλαμβανώμεθα τὴν ὅλην ἀρμονικὴν ἐνότητα τῆς Ζωῆς. Οἱ παῖδες ἐνασμενίζουσι εἰς τὸ συντρίβειν. Τῶν ἀνδρῶν ἴδιον εἶνε νὰ ἔχωσι σέβας πρὸς τὴν Ζωὴν, καὶ ἡ Φύσις ἀνταμείβει τὸ σέβας τοῦτο ἀποκαλύπτουσα αὐτοῖς τὰ μυστήριά της. . . . “Ἐἶνε λίαν ἐφικτὸν νὰ ἐξοβελίσωμεν τὸ ἄλγος ἀπὸ τοῦ βίου. Ἐπιδοθῶμεν εἰς τοῦτο ἀδιαφοροῦντες διὰ τοὺς ἡλιθίους χλευασμοὺς τῶν ἀπηρχαιωμένων ἰδιοσυγκρασιῶν. . . . Φρικτὴ κατὰρα ἐπικύθηται ἐπὶ τῆς εἰμαρμένης τοῦ κυνηγοῦ. Εἶνε καταστροφεὺς τῶν εὐεργετούντων τὴν Ἀνθρωπότητα. Οὐαὶ εἰς τοὺς ἀγνώμονας. Πόσαι καρδίαι ἐστείρευσαν ἤδη ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας, μόνον καὶ μόνον διότι αἱ μητέρες ἐνεθάρρουν αἰμοβόρα ἐνστικτα εἰς τὰς νεαρὰς καρδίας τῶν τέκνων των, τὰ ἐδίδαξαν νὰ φοβεύουν, καὶ τοῖς ἐπέβαλον νὰ τρώγῃσι σάρκας παρὰ τὴν κλίσιν των. Εἰς μίαν κορασίδα δέον πρὸ πάντων νὰ ἐντυποῦται ἡ σπουδαιότης τῆς ἀγνῆς τροφῆς. Ἄγνη δὲ ἡ τροφή εἶνε ὅταν δὲν διεγείρῃ τὰ νεῦρα, δὲν δηλητηριάζῃ τὸ αἷμα. Ἡ ἐκ σαρκῶν τροφή εἶνε κτηνώδης καὶ ἀποτελεῖ πηγὴν ἀναλόγων τάσεων. Αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τὸ νὰ ἐπιβάλλωμεν εἰς τὰ τέκνα μας τὴν βάρβαρον τροφήν ἦν τὰ ἀθῶα ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἀπ' ἐνστίκτου ἀποστρέφονται εἶνε φρικτὴ ἀπανθρωπία. Οἱμοι, πολλαὶ μητέρες ὡς ἐκ τῆς ἀμαθίας των περὶ τῆς ἐπιρροῆς τῶν τροφῶν διαφθείρουσι τὰς θυγατέρας των, καὶ κατόπιν φρίττουσι, ἀλλ' ἀγνοοῦσιν ὅτι ἦσαν αἱ αὐτουργοὶ τοῦ κακοῦ. “Ὡ κόρη μου, τρώγε ἀθῶας τροφάς, καὶ ἀπεχε τροφῆς ἣτις ἐπετεύχθη διὰ τῆς ἀγωνίας τοῦ θανάτου. Τότε θὰ εἶσαι ὄντως ἀγνή.”

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ.

Ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς σημερινὰς μεθόδους τῆς ἱατρικῆς αἱ μέθοδοι αἱ ἐπικρατοῦσαι πρὸ ἐξήκοντα ἢ ἑβδομήκοντα ἐτῶν ἦσαν βάρβαροι καὶ χονδροειδεῖς. Δὲν ἦσαν ἐπιστημονικαί, ἀλλ' ἐμπειρικαὶ καὶ γενικῶς εἰπεῖν περιστρέφοντο εἰς ἀφαιμάξεις, ἐκδόρια, καθαρτικὰ ἐν συνδυασμῷ ἢ ἐναλλάξ πρὸς τὴν χρῆσιν ὑδραργύρου καὶ ἄλλων σφοδρῶν ὀρυκτῶν. Παραλλήλως μὲ τὴν πρόοδον τῆς ἐρεύνης ἐπῆλθεν ὡς εἰκὸς ἀντίδρασις καὶ ἐν ταῖς ἱατρικαῖς μεθόδοις αἰτίνας ἤδη διακρίνονται ὡς μᾶλλον πεφωτισμένοι. Τὸ πρῶτον σύμπτωμα τῆς ἀντιδράσεως ταύτης ὑπῆρξεν ἡ ἐμφάνισις τῆς δυνάμεως ἐκείνης ἣτις ἐκλήθη τότε μεσμερισμός, καὶ ἣτις παρὰ πάσας τὰς τάσεις τῆς ἀγυρτείας ὀριστικῶς ἤρατο θρίαμβον ἐν τῇ ὑπολήψει τῶν προοδευτικωτέρων κύκλων τῆς Ἐπιστήμης. Ἡ δύναμις αὕτη κατ' ἀρχὰς ἐχλευάσθη καὶ ἐγελωτοποιήθη ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων ἱατρῶν καὶ ὁ ἐρευνῶν τὴν ἱστορίαν της θὰ εὑρῇ ὅτι τὰ στάδια αὐτῆς ἀντιστοιχοῦν ἀκριβῶς πρὸς τὰ τρία στάδια ἄτινα

ὁ σοφὸς ἄγγλος Μίλλ εἶπεν ὅτι ἀκολουθοῦσι πᾶσαι αἱ ζῶσαι ἰδέαι ἐν αἷς ἐνοικεῖ θεία βουλή. Κατ' ἀρχὰς χλευάζονται εἴτα συζητοῦνται τέλος ἀναγνωρίζονται. Διὰ τῶν σταδίων τούτων διελθὼν καὶ τὸ μεσμερικὸν κίνημα εἶνε ἤδη ἀνεγνωρισμένον κατὰ μέγα μέρος, καὶ ἐξακολουθεῖ ἀναγνωριζόμενον καθ' ὅσον ἡ ἱατρικὴ ὀρθοδοξία ὑποχωρεῖ εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς προόδου καὶ τῆς ἐρεύνης. Ἐξ ἀμαθίας οἱ ὄροι μεσμερισμός καὶ ὑπνωτισμός συγχέονται, ἀλλ' οὐ τοῦ παρόντος ἀρθρου ἡ διαλευκανσις τῆς διαφορᾶς. Ἡ ἐμφάνισις τῆς δυνάμεως ταύτης ὑπῆρξεν οἷονεὶ διαμαρτύρησις κατὰ τῶν χονδροειδῶν μεθόδων καὶ ἐκκλησις εἰς τὴν Ἀνθρωπότητα ὑπὲρ λεπτοτέρας θεραπευτικῆς. Ἐτερον σύμπτωμα βελτιώσεως ὑπῆρξεν ἡ προσομοία διαμαρτύρησις καὶ ἀντίδρασις ἡ συνισταμένη εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ὁμοιοπαθητικοῦ συστήματος. Ἡ ἐπιρροή του ἐπὶ τῆς ἱατρικῆς ἐν γένει ἀπέβη μεγάλη διότι ἐλέπτυνεν ἀφ' ἐνὸς τὰς δόσεις τῶν φαρμάκων καὶ τὴν σύστασιν αὐτῶν ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπέσπασε προσοχὴν εἰς τὴν σπουδαιότητα ἣν κέκτηται τὸ εἶδος τῆς τροφῆς, εἰς ζητήματα ὑγιεινῆς, καὶ εἰς τὴν καθόλου περιποίησιν τῶν ἀρρώστων, πράγματα δηλαδὴ ἄτινα βαρβίμως ἡμελοῦντο πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ὁμοιοπαθητικοῦ συστήματος. Πρὸ πενήκοντα ἐτῶν ἐκυριάρχει ἀδιαφιλονίκητον τὸ κράτος τῶν φαρμάκων. Ἦδη πολλοὶ ἱατροὶ διορίζουν δόσεις μικκύλας, τῷ ὁμοιοπαθητικῷ πνεύματι ἐπόμενοι. Ἐν γένει ἡ παρακμὴ τοῦ κράτους τῶν φαρμάκων εἶνε ἀξιοσημείωτος κατὰ τὰ τελευταῖα ὀλίγα ἔτη, καίτοι ὑπάρχουν παραδείγματα παλαιότερα διασήμων ἱατρῶν ἐκφρασάντων ἀμφιβολίαν περὶ τῆς τελεσφορότητος οἰουδήποτε φαρμάκου. Ἀναφέρεται περὶ στρατηγοῦ τινος νοσοῦντος τὸ ἐξῆς: Οἱ ἱατροὶ μὴ κατορθώσαντες νὰ τὸν θεραπεύσωσι τῷ εἶπον. “Ἐδοκιμάσαμεν τὰ πάντα, καὶ ἤδη ἀμηχανοῦμεν περὶ τοῦ πρακτέου. Σκεπτόμεθα ὅτι θὰ ἦτο καλὸν ν' ἀφήσωμεν τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν φύσιν καὶ νὰ βίβωμεν τὰ φάρμακα εἰς τοὺς κύνας.” Ὁ στρατηγὸς ἀπήνητησε:—“Καλά, ἀλλὰ κύριοί μου σᾶς πληροφορῶ ὅτι οἱ κύνες τῆς συνοικίας ταύτης εἶνε ὄλοι πολύτιμοι!” Ἐν συντομίᾳ εἰπεῖν, ὀλίγιστα φάρμακα διορίζονται σήμερον καὶ ταῦτα δὲ συντεθειμένα μετὰ πολλῆς λεπτότητος. Ἡ σύγχρονος ἱατρικὴ ἐνασμενίζει ὅμως εἰς ἓνα συρμὸν ὅστις ἀναμφιβόλως εἶνε παροδικὴ ἐξαψις. Δίδει ὄρρους καὶ ἀντιτοξίνας. Ἡ ἰδέα τῶν ὄρρων εἶνε χονδροειδῆς καὶ ἀναμφιβόλως ὄχι ζῶσα, ἀλλὰ θνησιμαία. Ὁ πεφωτισμένος καὶ εὐσυνείδητος ἱατρὸς τῆς σήμερον δὲν συμμορφοῦται πρὸς παροδικούς συρμούς, θέλων νὰ παλαίσῃ κατὰ τῆς νόσου, ἀλλ' ἐρευνᾷ καὶ ἀσπάζεται ζώσας ἰδέας, εἴτε νέαι εἰσὶν αὐταὶ εἴτε ἀρχαῖαι. Δὲν φοβεῖται νὰ εἶνε καὶ ρηξικέλευθος ὁσάκις εἰαισθανθῇ ὅτι δύναται ἴσως νὰ ἐπιτύχῃ ὀριστικὴν γνῶσιν καὶ

δύναμιν ἐν τῷ ἔργῳ τῆς ἰάσεως. Σημαντικώταται εἰσὶν αἱ νεώτεραι γνώσεις περὶ "προσωπικοῦ μαγνητισμοῦ." Εἶνε ἤδη γεγονός ἐξηκριβωμένον πᾶς ἄνθρωπος ἀκτινοβολεῖ ἐκπέμπων ποικίλλης φύσεως ἀκτίνας. Ἐρευνᾶται ἤδη κατὰ πόσον αἱ ἀκτίνες αὗται κέκτληται ἰαματικὴν ἢ θεραπευτικὴν δύναμιν διότι μέγας λόγος γίνεται ἐν πολλοῖς κύκλοις περὶ ἰάσεων κατορθωθεισῶν διὰ τῆς ἀπλῆς ἐπιθέσεως χειρῶν, ὡς πάλαι ποτέ. Ἐρευνᾶται κατὰ πόσον ἡ πίστις τοῦ πάσχοντος καὶ τοῦ ἱατροῦ ἐνεργοῦσα ὡς ὑποβολή φέρει τὴν ἴασιν, μόνη ἢ ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῆς ἰαματικότητος τῶν ἐκπεμπομένων ἀκτίνων τοῦ ἱατροῦ. Εἶνε γεγονός ἤδη ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται νὰ τεθῆ ὑπὸ ὑπνωσιν ὁ πάσχων ἵνα ἰαθῆ, ἀλλ' ἀρκεῖ πολλῆς ἢ θέλησιν τοῦ ἱατροῦ καὶ ἡ μετάδοσις τῆς θελήσεώς του διὰ τῶν δακτύλων του, ἥτις τόσον εἶνε τελεσφορώτερα καὶ ἰαματικώτερα καθ' ὅσον τὸ ἦθος του εἶνε πνευματικώτερον καὶ ἀγιώτερον. Βεβαίως ταῦτα δὲν ἀναγνωρίζει ἡ ἱατρικὴ ἐπιστήμη, ἀλλὰ εἰσὶ πολλοὶ οἱ ἀσπαζόμενοι καὶ ἐφαρμόσοντες αὐτὰ ἱατροί. Τὴν σημερινὴν φάσιν τῆς ἱατρικῆς διακρίνουσι καὶ αἱ ποικίλλαι θεραπευτικαὶ μέθοδοι ὡς ἡ φυσιοθεραπεία, ἡ διαίτηθεραπεία, ἡ σωμασκοθεραπεία, ἡ φωτοθεραπεία, ἡ ὑγιεινὴ ἐν γένει, ὁ ἠλεκτρισμὸς κλπ, πᾶσαι προπαρασκευάζουσαι ἡμᾶς εἰς ἀντίληψιν λεπτοτέρων καὶ ἰσχυροτέρων δυνάμεων μέχρις οὗ ἀποκαλυφθῆ ἡμῖν ἐν ὄλῳ τῷ κράτει τῆς ἡ λεπτοτάτη καὶ ἰσχυροτάτη πασῶν. Πᾶσαι αἱ προσημειωθεῖσαι ἀναμφισβητήτως προκαλοῦσι μεταμορφώσεις εἰς τὰ πλέγματα καὶ τείνουσι νὰ ἀντικαταστήσωσιν ἐντελῶς τὴν ἐνεργειαν τῶν φαρμάκων, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου πολλοὶ ἰσχυρίζονται ὅτι αἱ μεταμορφώσεις τῶν πλεγμάτων ὀφείλονται κατὰ μέγα μέρος καὶ εἰς τὴν δύναμιν τῆς ὑποβολῆς. Καίτοι τοῦτο δὲν δύναται νὰ λεχθῆ προκειμένου περὶ τῶν ἀκτίνων Ρέντγκεν, ὧν ἡ δύναμις ἐπὶ ἐπιπολαίων καρκίνων ἐξηκριβώθη ὡς ἀποκλειστικῆ. Περὶ τῆς δυνάμεως τῶν βοτάνων μία ἰδέα κερδαίνει ἔδαφος ὅτι δηλαδὴ μέγα μέρος τῆς ἀρετῆς αὐτῶν χάνεται χρησιμοποιομένου μόνου τοῦ βάλματος αὐτῶν, δηλαδὴ τῶν ἀλκαλοειδῶν των. Ἐποστηρίζεται ὅτι τὰ νωπὰ ἀφεψήματα πολλῶν κοινοτάτων χόρτων εἶνε πολὺ τελεσφορώτερα. Ἄλλ' ἡ τὸ μέγιστον ἔδαφος κερδαίνουσα μέθοδος εἶνε ἡ ψυχοθεραπευτικὴ, ὑπὸ τὴν ἐνάσκησιν τῆς ὁποίας ἀληθῶς θαυμάσιαι ἐπετεύχθησαν ἰάσεις. Ψυχοθεραπευτικὴ εἶνε ἡ μέθοδος ἡ ὑποβάλλουσα τὰς νόσους ὑπὸ τὸ κράτος ψυχικῆς ἐπενεργείας, ἀλλὰ οἱ ἐρευνητικώτεροι δὲν σταματῶσιν εἰς αὐτήν. Ἐπέκεινα τοῦ κράτους τῆς ψυχῆς, εἶνε τὸ κράτος τοῦ Πνεύματος καὶ πεποιθότως προσδοκῶσιν ἀποκάλυψιν μεγάλης τινος ἰαματικῆς δυνάμεως ἐκεῖθεν. Ὁ κόσμος σήμερον διψᾷ πνευματικότητα, καὶ παραλλήλως ἡ ἱατρικὴ καθίσταται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον πνευματικώτερα. Εἶχε βαδίσει ἀναχωρήσασα ἐξ

ἐσφαλμένης ἀπόψεως. Εἶχεν ἀναχωρήσει ἀπὸ τὴν ἰδέαν ὅτι οἱ νόμοι τῆς ὕλης εἶνε τὸ πᾶν. Τώρα μόλις ἀρχίζει νὰ κατανοῆ ὅτι οἱ νόμοι τοῦ πνεύματος εἶνε οἱ πρυτανεύοντες, καὶ ὅτι ἀξίωμα θεμελιώδες εἶνε ὅτι τὸ πνεῦμα διαπλάττει τὴν ὕλην. Ὁ ἀδιαφώτιστος ἱατρὸς τῆς σήμερον, ὁ ὀρθόδοξος ἱατρὸς ἐξακολουθεῖ ἀπλῶς νὰ βαλῆ ψηλαφητὴν ἐν τῷ σκότει, ἀγνοῶν τὸ εἰρημένον ἀξίωμα. Ἄλλ' εἰς κρῖνωμεν ἐξ ἀναλογίας ὅπως πρὸ ἐξήκοντα ἢ ἐβδομήκοντα ἔτων εἶχομεν τὸν δι' ἐλαιολάδου φωτισμόν, σήμερον δὲ τὸν δι' ἠλεκτρισμοῦ, μὲ τύσεις ἐτι θαυμασιωτέρου τινος φωτός, διὰ ραδίου φερ' εἰπεῖν, οὕτω καὶ περὶ ἱατρικῆς, ἡ πνευματικὴ θεραπεία τείνει νὰ ἐξοβελίσῃ παντελῶς τὰς χονδροειδεῖς μεθόδους τοῦ παρελθόντος, ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐγκαταλειπομένων τῶν ὀπισθοδρομικῶν παραδόσεων.

Μία ἀθηναϊκὴ ἐφημερὶς ἐκ τῶν ἐπιφανεστέρων διατυπώνει ἐπιχειρήματα ἰσχυρὰ ὑπὲρ τῆς κρεοφαγίας. Τὰ ἐξῆς δύο εἶνε τὰ ἰσχυρότερα :

1. "Ὁ Ἡράκλειτος ἦτο μέγας φιλόσοφος. Ἀπέειχε τῆς κρεοφαγίας, ἀλλὰ μολοντοῦτο ἐπὶ τέλους ἀπέθανε."

2. "Ὁ πρύτανις τῶν ἐλλήνων δημοσιογράφων ἐπὶ τινὰ καιρὸν ἀπέειχε τοῦ κρέατος, ἀλλὰ κατόπιν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν κρεοφαγίαν καὶ ἤδη τρώγει κρέας ὡς λέων"

Ἡ σχέσις μετὰ τοῦ Ἡρακλείτου καὶ τοῦ πρυτάνεως τῶν ἐλλήνων δημοσιογράφων δὲν εἶνε τόσῳ προφανῆς. Οὕτε εἶνε προφανῆς ἡ ταυτότης τοῦ πρυτάνεως τούτου διότι ἡ ἐν λόγῳ ἐφημερὶς δὲν μᾶς τὸν ὀνομάζει. Ποῖος ἄραγε νὰ εἶνε αὐτὸς ὁ λεοντοστόμαχος πρύτανις; Μήπως εἶνε ὁ Ἡράκλειτος μετενσαρκωθεὶς καὶ φροντίζων νὰ τρώγῃ κρέας διὰ νὰ ἀποφύγῃ αὐτὴν τὴν φορὰν τὸν θάνατον; Εἶνε ὅμως ἠκιστα πιθανὸν τοῦτο διότι ὁ Ἡράκλειτος ἦτο σοφὸς ἐνῶ ἐκ τῶν ἐλλήνων δημοσιογράφων ὅσῳ τις εἶνε ἐπιφανέστερος τόσῳ ἀσοφώτερος, καὶ τανάπαλιν.

Αἱ πρότινος συζητήσεις τῆς ἐλληνικῆς Βουλῆς περὶ φορολογίας τοῦ σίτου ἔδοσαν μείζονα δημοσιότητα εἰς τὸ γεγονός ὅτι χιλιάδες ἐκ τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ ζῶσι μὲ ἄρτον καὶ ὕδωρ. "Ὅλοι οἱ κατὰ τοῦ νομοσχεδίου ἀγορεύσαντες ἐπέστησαν προσοχὴν εἰς τὴν πενίαν ἣν ἀποδεικνύει τὸ εἰρημένον γεγονός καὶ εἰς τὴν σκανδαλώδη ὑποστήριξιν ἣν τὸ νομοσχέδιον παρέχει εἰς τοὺς γαιοκτῆμονας ἐπὶ ζημίᾳ τῶν ἐργατικῶν τάξεων. Εἶμεθα βέβαιοι ὅτι οἱ οὕτω ὀμιλήσαντες βουλευταὶ θὰ ἐπέσυραν τὴν μῆνιν τῶν γαιοκτημόνων ὅπως ἐπίσης καὶ τὴν τοῦ κρεοφαγοῦντος πρυτάνεως τῶν ἐλλήνων δημοσιογράφων.

Ὁ πολιτευόμενος σκίπτεται μόνον περὶ τῆς σήμερον καὶ οὐδόλως περὶ τῆς αὔριον. Σύνθημά του εἶνε· "Ἀπόφευγε τὰ ὑψηλὰ καὶ ἔχου ἀπρὶξ τῶν ἀσφαλῶν." Εὐρίσκειται εἰς διαζύγιον πρὸς πεποιθήσεις καὶ ἐρωτοτροπεί πρὸς τὰς δημοσίας ἐντυπώσεις τῆς στιγμῆς. Ἄμοιρος ζήλου, ἄμοιρος πίστεως, ἄμοιρος διανοητικῆς ἀδρότητος, ἀλλ' ἐμπλεῶς χθαμαλόφρονος ψευδεγκαρδιότητος, καὶ πρόθυμος περὶ ποταπὰς ἐκδουλεύσεις. John Morley.

Ο ΘΥΜΟΣ ΚΑΙ Η ΑΔΗΜΟΝΙΑ.

Τὴν τέχνην τοῦ καλλιιεργεῖν ἀθορύβητον ἦθος δὲν ἐπρόφθασεν ὁ Ἀριστοτέλης νὰ καταρτίσῃ, ἀλλ' ὁ ἀμερικανὸς φιλόσοφος Φλέτσερ λαβὼν τὰς νύξεις τοῦ σταγειρίτου παρήγαγεν ἀξιοθαύμαστον σύστημα ῥυθμίζον τὴν διάνοιαν πρὸς ἐπίτευξιν μονίμου καὶ ἀκλονήτου ἡρεμίας. Ἡ θεωρία τοῦ Φλέτσερ εἶνε ὅτι ὅλα τὰ φαῦλα πάθη πηγάζουσιν ἀπὸ δύο ῥίζας. Ὁ μὲν θυμὸς εἶνε ἡ ῥίζα ὄλων τῶν ἐπιθετικῶν παθῶν, ἡ δὲ ἀδημονία εἶνε ἡ ῥίζα ὄλων τῶν ἀνάδρῳν παθῶν. Ὁ Ἀριστοτέλης εἶπεν ὅτι ὁ θυμὸς καὶ ἡ ἀδημονία εἶνε ἄξεις καὶ δύνανται τις νὰ τὰς ἐκρίζωσῃ ὅπως ἐκρίζονει πᾶσαν ἕξιν. Ὁ Φλέτσερ οἰκοδομῶν ἐπ' αὐτῆς τῆς νύξεως τονίζει ὅτι οὐδεμία ἰδιοσυγκρασιακὴ ἀνάγκη ὑπάρχει ὅπως θεωρῶμεν τὸν θυμὸν καὶ τὴν ἀδημονίαν ἀναπόφευκτα. Εἶνε ἀπλῶς ζήτημα θελήσεως ἡ ἐκρίζωσις αὐτῶν διότι ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν ἀνατροφὴν, ὄχι ἀπὸ τὸ αἷμα οὔτε ἀπὸ τὴν φυλὴν. Ὁ Φλέτσερ λέγει ὅτι ὁ φόβος, ἡ κακεντρέχεια, ἡ κακοβουλία, τὸ φιλέκδικον, ἡ ἀνυπομονησία, ἡ φιλαυτία, ἡ προκυτάληψις, καὶ τὰ τοιαῦτα εἶνε φάσεις τοῦ θυμοῦ. Ἡ ζηλοτυπία, ὁ φόβος, ἡ δειλία, ἡ ὑπαχονδρία εἶνε φάσεις τῆς ἀδημονίας. Ὁ θυμὸς καὶ ἡ ἀδημονία εἶνε τὰ ἐπιζημιώτερα πράγματα ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ. Ἐνόςῳ κατέχουσι τὴν διάνοιαν, πᾶσα αὐξήσις ἠθικὴ καὶ ὑλικὴ ἀναστέλλεται. Ὁ θυμὸς καὶ ἡ ἀδημονία εἶσιν οἱ κλέπται οἵτινες ὑπεξαιροῦσι πολὺτιμον χρόνον καὶ πολὺτιμον δρᾶσιν ἀπὸ τὸν βίον. Ὁ θυμὸς εἶνε ληστής τῶν ὀρέων, ἡ ἀδημονία εἶνε ὑπουλος κλέπτρια. Ὁ θυμὸς καὶ ἡ ἀδημονία εἶνε δεινὰ πηγαὶ αὐταπάτης, διὰ τὸν λόγον ὅτι ἐν πολλαῖς περιπτώσεσιν ὁ θυμῶν θυμῶνι συνεπιρ παρεξηγήσεως, ἐν πλείστασι δὲ περιπτώσεσιν αἱ προμαντεύσεις τῆς ἀδημονίας οὐδέποτε ἐπαληθεύουσιν, ἡ ἐὰν ἐπαληθεύσωσιν, ἡ ἐπαλήθευσις αὐτῶν εἶνε συνέπεια τῆς ἀδημονίας μόνης. Ὁ θυμὸς καὶ ἡ ἀδημονία δὲν διακεντῶσιν εἰς καλὰς ἐκβάσεις. Ὁ θυμὸς καὶ ἡ ἀδημονία ὄχι μόνον μειοῦσι καὶ πιέζουσι τὴν ζωὴν, ἀλλὰ πολλακίς καὶ φονεύουσιν. Οὔτε ὁ θυμὸς, οὔτε ἡ ἀδημονία εἶνε συστατικὰ τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ πεπολιτισμένος ἀνθρώπος ἔμαθε νὰ χαλιναγωγῇ πολλὰς ἕξεις, διατὶ ὄχι καὶ αὐτὰς τὰς δύο ἐξ ὧν πηγάζει ἄπειρος ἀβλιότης; Ἀρκεῖ δὲ μόνον νὰ ἐννοήσῃ τις ἅπαξ τοῦτο ὅτι οὐδεμία ἀνάγκη ἐπιβάλλει νὰ θυμῶσῃ ἡ ἀδημονήσῃ, καὶ ἅμα τὸ ἐννοήσῃ, ἀδυνατεῖ πλέον νὰ αἰσθανθῇ ἡ δειξῇ θυμὸν ἡ ἀδημονίαν. Ὅπως οἱ σάρακες ἐπιτίθενται κατὰ τοῦ φυτοῦ οὕτω καὶ τὰ δύο αὐτὰ παράσιτα—ὁ θυμὸς καὶ ἡ ἀδημονία ἐπιτίθενται κατὰ τοῦ ἀνθρωπίνου σθένους. Ὁ θυμὸς καὶ ἡ ἀδημονία τρέφονται ἀπὸ τὰ πλάσματα τῆς φαντασίας μας. Ὁ θυμὸς καὶ ἡ ἀδημονία εἶνε ὅπως ἡ ἠχώ—δὲν ὑφίστανται εἰμῇ ὅταν τὰ ἐπικαλέσωμεν. Ὁ φόβος εἶνε ἡ τροφή τῆς ἀδημονίας. Ἡ παρεξήγησις εἶνε ἡ τροφή τοῦ θυμοῦ. Ἀπαξ χειραφετηθῇ τις ἀπὸ τὰ δύο ταῦτα δαιμόνια, εἰσέρχεται εἰς βίον γηθοσύνης ἐν ὀνόματι τῆς ὁποίας εἰς τὰ πάντα δίδεται ἡ ἐνοικωτάτη ἐρμηνεία. Ἀκύμη καὶ ἐνόπιον συμφορᾶς ὁ χειραφετηθεὶς αἰσθάνεται εὐγνωμοσύνην ὅτι ἡ ἐπισκήψασα συμφορὰ εἶνε μικροτέρα παρ' ὅσον ἠδύνατο νὰ εἶνε. Ὁ χειραφετηθεὶς θεωρεῖ παραφροσύνην νὰ ταρῖσεται διὰ τὸ ἀναπόδραστον. Ὁ θυμὸς καὶ ἡ ἀδημονία εἶνε αἱ εἰδεχθέστεραι φάσεις τοῦ ἐγωῦσμου. Ὁ χειραφετηθεὶς ἀπὸ αὐτὰ τὰ δύο δαιμόνια δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἀκούῃ μομφὴν βαρύνουσαν ἄλλους. Τρισχίλια ἔτη πρὸ τοῦ Ἀριστοτέλους τὴν τέχνην αὐτὴν ἐκαλλιέργησεν ὁ αἰγύπτιος Πτὰ-Χοτέπ, ὅστις παρήγγειλεν εἰς τοὺς μαθητὰς του "ὄσακίς ἀκούεις μομφὴν βαρύνουσαν οἰονδήποτε νεῦε κάτω καὶ σίγα ἵνα ὁ κακολογῶν μάθῃ σοφίαν."

Η ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΗ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ.

Εἶνε ἔργον τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ νὰ βοηθῇ τὸν παρητηρητὴν νὰ ἀναγινώσκῃ ὀρθῶς τὸ κείμενον τῆς συγχρόνου Ἱστορίας. Διὰ τοῦτον τὸν λόγον θὰ δόσω ὧδε γενικὰς νύξεις περὶ τῆς σημασίας καὶ τοῦ χαρακτήρος τῆς ζυμώσεως ἧτις ἀπὸ τινων ἐτῶν ὤθησεν τὴν Ἀγγλίαν εἰς στάδιον οἰκοδομητικῆς πολιτικῆς. Διὰ νὰ ἐνοηθῇ ἡ διεύθυνσις τῆς πολιτικῆς ταύτης, πρέπει νὰ ἐνθυμώμεθα ὅτι ἡ Κοινωνία εἶνε ὄργανισμὸς ὅπως τὸ ἄτομον. Ἡ Κοινωνία ἐκδηλοῖ ὠρισμένας χρείας, ὅπου δὲ ὁ δημοκρατισμὸς ἐπαγιάθη, ὡς ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐκεῖ ὁ ζήλος πρὸς γενεσιν ὀργάνων ἱκανῶν νὰ θεραπεύωσι τὰς ἐκδηλουμένας χρείας εἶνε γοργὸς καὶ τελεσφόρος. Οὕτω αἱ σχέσεις μεταξὺ ἐργάτου καὶ ἐργοστασιάρχου ὑπάγονται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ζήλου τούτου. Ἐπίσης αἱ σχέσεις μεταξὺ ἐργοστασιάρχου καὶ κοινωνίας. Ἡ διατροφή τῶν παιδῶν ἐν τοῖς σχολείῳ. Ἡ τύχη τῶν μυριάδων οἰτινες δὲν εὐρίσκουν ἐργασίαν. Τὰ προβλήματα τῆς φορολογίας, ἡ δικαία κυκλοφορία τοῦ πλούτου καὶ τέλος ἡ ἀκριβὴς ἀντίληψις τῆς ἐννοίας τοῦ δημοκρατισμοῦ. Ἐντὸς τῆς προσεχοῦς πενταετίας τὰ ζητήματα ταῦτα δεόν πάντως νὰ λυθῶσι συμπραπτούσης τῆς θεωρίας μετὰ τῆς πείρας, καὶ νὰ μορφωθῇ εἰς τὴν διάνοιαν τῆς Ἀνθρωπότητος μία ὀριστικὴ ζῶσα ἰδέα περὶ ἰγίου κοινωνικοῦ καθεστῶτος. Ὁ νομοθέτης τοῦ μέλλοντος θὰ καθοδηγεῖται ἀπὸ τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἡ κοινωνία εἶνε ὄργανικὸν ὄν, καὶ οὕτω καθοδηγούμενος θὰ ἀσχοληθῇ εἰς τὴν λύσιν τῶν ζητημάτων αὐτῶν ἐπιφυλάσσονται εἰς τὴν προσεχῇ γενεᾷ. Τὸ πρόβλημα τῆς ἀνεχείας εἶνε θεμελιώδες, καὶ ἔνεκα αὐτῆς πᾶσα βιομηχανικὴ χώρα διαιρεῖται εἰς δύο πολιτισμούς—τὸν πολιτισμὸν τῶν χρηματούχων, καὶ τὸν πολιτισμὸν τῶν ἀχρημάτων. Ἐκ τοῦ διχασμοῦ τούτου δὲν πάσχει μόνον ὁ ἐργάτης, ἀλλὰ ἐπίσης πάσχει καὶ ὁ κεφαλαιούχος, ἡ δὲ μαστίζουσα τὰς κοινωνίας πτωχεῖα δὲν εἶνε μόνον οἰκονομικὴ, ἀλλὰ καὶ διανοητικὴ καὶ πνευματικὴ, καὶ ἠθικὴ. Ἀναμφιβόλως δὲ ἡ ἠθικὴ πτωχεῖα αὐξάνει ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας. Ὁ ἐπιπόλαιος παρατηρητὴς ἐκλαμβάνει τὸν ὑπάρχοντα ἀτομισμὸν ὡς ἐλευθερίαν, ἀλλὰ πράγματι ὑπὸ τὸν ἀτομισμὸν αὐτὸν κρύπτεται πτωχεῖα νοῦ καὶ στείροτης πνεύματος. Εἶνε ἀδύνατον τοιαῦται συνθήκαι νὰ ἐξακολουθήσωσιν ὑφιστάμεναι. Θὰ ἐπιταθῇ ἡ ζοφερότης των, ἀλλὰ θὰ ἐπακολουθήσῃ νέα βλάστησις. Ὅπως εἰς τὸ ἄτομον ἀνεπτύχθη νευρικὸν σύστημα, οὕτω προμηνύεται συναρμολόγησις τῶν ποικίλων κοινωνικῶν λειτουργιῶν εἰς ἓν ὄλον νευρικὸν οὕτως εἶπεν σύστημα, προνοῦν περὶ πάντων τῶν ἀτόμων, ὅπως τὸ νευρικὸν σύστημα τοῦ ἀτόμου προνοεῖ οὕτως εἶπεν, περὶ ὄλων τῶν κυττάρων τοῦ ὄργανισμοῦ. Ὁ μέγας σκοπὸς τῆς πολιτείας εἶνε νὰ ὀργανίσῃ οὕτω

πάσας τὰς λειτουργίας της ὥστε νὰ παρασχεθῇ πᾶσα ἐγγύησις ὑπὲρ τῆς τελειοποιήσεως τοῦ πολίτου. Εἰς τοῦτο ὠθοῦσι τὴν πολιτείαν δύο ἰσχυραὶ δυνάμεις, ἡ πρόοδος τῶν βιομηχανικῶν ἐφευρέσεων, καὶ ἡ ἀφύπνισις τῆς ἀτομικῆς συνειδήσεως. Ἡ συνείδησις τοῦ ἀτόμου ἀφυπνίζεται πάντοτε προτοῦ αἰσθανθῆ ἡ ὀλομέλεια τὴν σπουδαιότητα τοῦ δικαίου. Αἱ ἐφευρέσεις ἀλλοιοῦσι τὸν κοινωνικὸν μηχανισμόν, ἡ ἀτομικὴ συνείδησις ἀναγκάζει τὴν κοινωνίαν νὰ μεταβάλλῃ συλλήψεις, καὶ οὕτω ὁ μέγας σκοπὸς ἐπιδιώκεται ἀνεξαρτήτως ἐπαναστάσεων, καὶ παρὰ πάσας τὰς διαβεβαιώσεις τῶν οικονομολόγων ὅτινες περιγραφικῶς δικαιολογοῦσι τὴν ὑπαρξίν τῆς πενίας ὡς ἀπλοῦν φαινόμενον. Τὴν περιγραφικὴν ταύτην οικονομολογίαν ἡ ἠθικὴ συνείδησις δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν, ἀλλ' ἐξακολουθεῖ νὰ πιέζῃ καὶ νὰ διατυπώη δυσαρέσκειαν κατὰ τῆς καθυστερούσης ἠθικῆς συνειδήσεως τοῦ Συνόλου. Ἐννοεῖται ὅτι μοχλὸς τῆς ἀτομικῆς συνειδήσεως εἶνε ἡ ἀνατροφή καὶ ἐκπαίδευσις. Διὰ τοῦτου τὸν λόγον ἡ μόρφωσις χαρακτήρων εἶνε τὸ πολυτιμώτερον τῶν ἔργων. Πρέπει ὅμως νὰ σημειωθῇ καλῶς ὅτι δὲν ἐννοῶ χαρακτήρας ὑπὸ τὸ ἀτομιστικὸν πνεῦμα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Ἐννοῶ χαρακτήρας ἀντλούντας τὰ στοιχεῖα τῆς ζωῆς των, ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ἐνότητος καὶ ἀλληλεγγύης. Ὁ ὑγιὴς χαρακτήρ γνωρίζει ὅτι προάγει τὸ συμφέρον τοῦ προάγων τὸ συμφέρον τοῦ Συνόλου, καὶ μὴ λησμονῶμεν ὅτι τὸ Σύνολον εἶνε ὀργανικὸν ὃν διὰ τὸν λόγον ὅτι ὑπάρχει ζωτικὴ συνάφεια μεταξὺ τῶν ὀργάνων του, ἀδιαφοροῦ ὅτι δὲν ἔχει σωματικὴν μορφήν. Δέον ἄρα νὰ ἐπιζητῶμεν τὴν εὐημερίαν μας ἕκαστος ὄχι ὡς μεμονωμένα ἄτομα, ἀλλὰ ὡς μέλη τοῦ Συνόλου. Ἡ πάλῃ περὶ ὑπάρξεως δὲν εἶνε ὁ μόνος λειτουργῶν νόμος, ἀλλὰ παραλλήλως λειτουργεῖ καὶ ὁ νόμος τῆς ἀλληλοβοηθείας. Ἡ σύμπραξις τῶν δύο τούτων νόμων ὠθεῖ τὴν ἐξέλιξιν. Ἡ διαφορὰ μεταξὺ μὴ σοσιαλιστῶν καὶ σοσιαλιστῶν εἶνε ὅτι οἱ μὲν ἀναγνωρίζουσι μόνον τὸν πρῶτον τῶν δύο νόμων, οἱ δὲ ἀναγνωρίζουσι τὴν σύμπραξιν ἀμφοτέρων. Ἡ σύμπραξις ἀμφοτέρων τῶν νόμων ἐξασφαλίζει τὴν μετάβασιν τῆς Κοινωνίας ἀπὸ σταδίου εἰς στάδιον. Χθὲς εὐρισκόμεθα εἰς τὸ πολιτικὸν στάδιον, σήμερον εἰς τὸ οικονομικόν, αὔριον εἰς τὸ ἠθικόν. Ἀπὸ τὸν κάλυκα εἰς τὸ ἄνθος καὶ ἀπὸ τὸ ἄνθος εἰς τὸν καρπὸν. Πρῶτον ἡ πολιτικὴ ὀργάνωσις, εἶτα ἡ οικονομικὴ ζύμωσις καὶ κατόπιν ἡ κοινωνικὴ δικαιοσύνη. Ὅπως ὁ καρπὸς περιέχεται εἰς τὸν κάλυκα οὕτω ἡ κοινωνικὴ δικαιοσύνη περιέχεται εἰς τὴν πολιτικὴν ὀργάνωσιν. Ἡ τάσις τῶν διαφόρων κοινωνικῶν λειτουργιῶν πρὸς συναρμολόγησιν ἤρξατο πρὸ πολλοῦ καὶ θὰ καταλήξῃ εἰς ἐνιαίαν λειτουργίαν τοῦ Συνόλου. Τὴν τάσιν ταύτην ἐκδηλοῦσιν οἱ περὶ ἐργοστασιῶν νόμοι, ἡ ἀνάθεσις ἐμπορείας εἰς τοὺς Δήμους, ἡ

νομοθεσία περὶ δημοσίας ὑγιεινῆς, ἡ πρόνοια περὶ τῆς διατροφῆς τῶν παιδῶν τῶν δημοτικῶν σχολείων, κτλ. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἡ Κοινωνία βαθμηδὸν τείνει νὰ ἀνησυχῇ πολὺ διὰ τὴν χρῆσιν τῶν κεφαλαίων καὶ τῶν γαιῶν εἰς χεῖρας ἀτόμων, καὶ δεικνύει σημεῖα ὅτι ἐπὶ τέλους θὰ ἀρνηθῇ νὰ διαπιστεῖν εἰς ἄτομα τὴν διαχείρησιν τῶν πηγῶν τούτων τοῦ πλούτου. Τὸ μέγα πρόβλημα τοῦ 19^{ου} αἰῶνος ἦτο πῶς νὰ παγιωθῇ ὁ δημοκρατισμός. Παγιωθέντος ἤδη τοῦ δημοκρατισμοῦ τὸ μέγα πρόβλημα τοῦ 20^{ου} αἰῶνος εἶνε πῶς ὁ συσσωρευθεὶς διὰ τοῦ δημοκρατισμοῦ πλοῦτος νὰ χρησιμοποιηθῇ πρὸς εὐημερίαν ἀπάντων, τουτέστι πῶς νὰ παγιωθῇ ὁ μόλις προκύπτων σοσιαλισμός. Πρὶν κατανοηθῇ ἡ βιολογικὴ αὕτη ἀλληλουχία τῶν κοινωνικῶν ἐποχῶν ὑπῆρξαν σκαπανεῖς ὡς ὁ Μῶρ, ὁ Οὐεν, ὁ Σαινσιμὼν, ὁ Φουριέ, ὁ Λουδοβίκος Μπλάν, ὁ Προυδὼν, ὁ Λασσάλ, ὁ Μάρξ, ὁ Ἐγγελς, οἵτινες μὴ προφθάσαντες ν' ἀντιληφθῶσιν ὅτι ἡ Κοινωνία ἀναπτύσσεται συνωδὰ πρὸς νόμους κοινωνικοῦ βίου, ἠσχολήθησαν νὰ ἀναμορφώσωσι τὴν κοινωνίαν ἐπὶ τῇ βάσει σχεδίου καλῶς μελετηθέντος. Ἡλπιζον ν' ἀνοικοδομήσωσιν ἀρχιτεκτονικῶς, ἐνῶ τὸ μόνον ὅπερ ἠδύνατο νὰ πράξωσιν ἦτο νὰ ἀλλοιώσωσι κοινωνικὰς λειτουργίας βιολογικῶς. Διεμαρτύροντο κατὰ τῶν κοινωνικῶν δεινῶν, ἀλλ' ἐν τούτοις ἡ Κοινωνία ἐξηκολούθει νὰ ἀσχολῆται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν παραγωγὴν πλούτου ἀδιαφοροῦσα διὰ τὰ κοινωνικὰ δεινὰ ἅτε γνωρίζουσα ὅτι ὁ παραγόμενος πλοῦτος προορίζεται πρὸς μόνιμον ἄρσιν τῶν κοινωνικῶν δεινῶν βραδύτερον, ἐρχομένης τῆς στιγμῆς νὰ χρησιμοποιηθῇ ἡ παραγωγή ὑπὲρ πάντων. Ἐννοεῖται ὅτι ἀπὸ τὴν δράσιν τῶν εἰρημένων σκαπανέων προέκυψε μέγα καλόν, διότι ἐδόθη προσοχὴ εἰς τὴν νομοθεσίαν τῶν ἐργοστασιῶν καὶ εἰς τὸ συνεργατικὸν πνεῦμα συνεπέα τῶν κοινωνιολογικῶν πειραμάτων εἰς ἃ προέβησαν. Ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀφυπνίσθη ἐνωρίς, ἀλλ' ἡ Κοινωνία δὲν ἔσπευδεν οὐχ ἥττον ὅμως ἠσθάνθη τὴν φωνήν των. Ἐὰν ἐν τούτοις δὲν ὑπῆρχον τὰ κοινωνικὰ δεινὰ, αὐτοὶ δὲν θὰ συνεταράττοντο καὶ δὲν θὰ ἠγείρετο ἡ διακεντώσα φωνή των. Οὐδεμίαν διάνοιαν δύναται νὰ ἀναμορφώσῃ τὴν Κοινωνίαν κατ' ἀρχιτεκτονικὸν σχέδιον. Ἡ Βιολογία ἀπεκάλυψε ἡμῖν ὅτι ἡ Κοινωνία ὀργανικῶς ἀλλοιοῦται ἀκαταπαύστως καὶ τείνει εἰς ὀλοσχερῆ μεταμόρφωσιν. Ἡ Γεωλογία κατόπιν, καὶ ἡ Ἐμβρυολογία ἐπεσφράγισαν τὴν ἀποκάλυψιν καὶ τέλος ἐστεφάνωσεν αὐτὴν ὁ Δάρβιν οὗ τὸ ἔργον περὶ ἐξελίξεως εἶδε τὸ φῶς τῷ 1858. Ὁ Μάρξ ἦτο τότε ἀκριβῶς τεσσαρακοντούτης καὶ δὲν ἐπροφθασε νὰ ποτισθῇ ἀπὸ τὰς ἐμπνεύσεις τοῦ Δάρβιν, ἀλλ' οὐχ ἥττον ἐδράξατο τῆς ιδέας ὅτι ἡ Κοινωνία ἐξελίσσεται, καὶ ἠδυνήθη νὰ συναρμόσῃ εἰς ἓν νόημα τὰς θεωρίας καὶ τὰς μεθόδους τῶν πρὸ αὐτοῦ σκαπανέων. Ἡ βιολογικὴ

δμως αντίληψις εἶνε ὅτι τὸ ἔωλον ἐξαφανίζεται ἀνανεούμενον, καὶ ἐνῶ ἡ μεταμόρφωσις συντελεῖται, ἐπισυμβαίνει παύλα, φαινομενικὴ τις ὀπισθοδρόμησις, ἀλλ' ὄχι χάος. Ὁ Μάρξ προσεδόκα χάος καὶ εἶτα ἀνοικοδόμησιν. Ἡ Βιολογία μᾶς ἐδίδαξεν ἤδη νὰ προσδοκῶμεν βαθμιαίαν ἀναγένεσιν καὶ μεταμόρφωσιν καὶ νὰ θεωρῶμεν τὰς ἐπαναστάσεις καὶ τὰς συγκρούσεις ὡς ἐπεισόδια ἅτινα θὰ ἠδυνάμεθα νὰ προλαμβάνωμεν δι' εἰρηνικῶν διαβημάτων. Τὸ κοινωνικὸν ζήτημα δὲν εἶνε ἀπλῶς οικονομικόν, ἀλλὰ καὶ ἠθικόν. Μάλιστα εἶνε ἀκατόρθωτος ἡ οικονομικὴ μεταμόρφωσις ἀνευ ἠθικῆς παλιγγενεσίας, ὡς εἶνε ἀκατόρθωτος ἡ ἐδραίωσις τῆς νέας ἠθικῆς ἀνευ οικονομικῆς μεταμορφώσεως. Τὰ θύματα τοῦ σημερινοῦ καθεστώτος εἶνε αἱ ἐξαρτώμενοι ἀπὸ ἡμερομίσθιον. Ἡ Κοινωνία ἤδη αἰσθάνεται ὅτι εὐθύνεται δι' αὐτοὺς καὶ ὀφείλει νὰ τοὺς λυτρώσῃ. Προβαίνει εἰς διαβήματα, ἀλλ' ἡ σημασία δὲν ἔγκειται εἰς αὐτά· ἔγκειται εἰς τὸ τεκμήριον ὅτι ὁ κοινωνικὸς ὀργανισμὸς ἀναπτύσσει νέαν λειτουργίαν καὶ τείνει νὰ προικισθῇ διὰ τοῦ καταλλήλου ὀργάνου. Πρώτη ἐκδήλωσις αὐτοῦ ἔσται ἐν Ἀγγλίᾳ διότι ἡ Ἀγγλία ἔδωκε πρώτη τὸ ζήτημα τῆς κυριαρχίας τοῦ λαοῦ. Τὴν κυριαρχίαν ἔχει τὸ Σύνολον, καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ προκυπτουσα νέα ὀργάνωσις θὰ θέσῃ τὰς γαίας καὶ τὰ κεφάλαια εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Συνόλου ἀφαιροῦσα αὐτὰ ἀπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ἀτόμων. Τὰ πολιτικὰ κόμματα ἐν Ἀγγλίᾳ ἀποθνήσκουσιν ἅμα αἱ ἀρχαὶ τῶν καταστάσεων ἔωλοι διὰ τὸν πρακτικὸν βίον. Αἱ γεννώμεναι νέαι ἀρχαὶ ἐνσαρκοῦνται εἰς νέας ὀμάδας καὶ αἱ ὀμάδες βαθμηδὸν καταλήγουσιν εἰς νέα κόμματα μὲ νέας ἀρχάς. Ἡ ἀγγλικὴ Πολιτικὴ μέθοδος εἶνε τὸ βαίνειν πειραματικῶς, πάντοτε ὁμως ὑπὸ τὴν ἐμπνευσιν ἐνὸς ὑψηλοῦ ιδεώδους. Εἰς αὐτὴν τὴν μέθοδον ὀφείλεται ἡ γέννησις τοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος. Τὸ πνεῦμα τοῦ ἐφέρετο ἐπὶ τῶν ὑδάτων τῆς θεωρίας ἤδη ἀπὸ τοῦ 1885, καίτοι εἶχε προανακρούσει ἑαυτὸ ἤδη ἀπὸ τοῦ 1868, ὅτε ἐδόθη δικαίωμα ψήφου εἰς τὰς ἐργατικὰς τάξεις. Τῷ 1893 τὸ Ἐργατικὸν Κόμμα ἔλαβεν ὑπόστασιν ἐκτὸς τῆς Βουλῆς. Τῷ 1900 ἀνήγγειλε τὴν μέλλουσαν εἰσοδὸν τοῦ εἰς τὴν Βουλὴν, ἐνθα καὶ ἐγκατεστάθη ὀριστικῶς τῷ 1906. Ἀπὸ τοῦδε ἡ ἀρμοδιότης τοῦ Κράτους παύει νὰ εἶνε παθητικὴ ἢτοι ἀρνητικὴ, καὶ καθίσταται ἐνεργητικὴ ἢτοι θετικὴ. Φέρει ἐφεξῆς τὴν εὐθύνην περὶ τῆς κοινωνικῆς ὑγείας, διότι ἡ ὀργάνωσις τὸ κατέστησεν ἐγκέφαλον τοῦ κοινωνικοῦ σώματος. Ἐν ὀνόματι τῆς εὐθύνης τοῦ θὰ διοργανίση τὸ ἐμπόριον ὅπως διοργανίσει τὸν στόλον. Θὰ προορίση πάσας τὰς δράσεις οὕτως ὥστε νὰ μὴ γίνωνται πλέον ἐπὶ σκοπῷ ἰδιωτικῶν κερδῶν, ἀλλ' ἐπὶ σκοπῷ καθολικῆς εὐπορίας. Καὶ αὐτὸ εἶνε ἡ προσδοκωμένη μεταμόρφωσις.

ΜΕΤΑ Η ΑΝΕΥ ΕΓΚΕΦΑΛΟΥ.

Ὁ Χαίκελ ἀποφαίνεται ὅτι ἡ διανόησις εἶνε προῖον τοῦ ἐγκεφάλου περίπου ὅπως ὁ σίελος εἶνε προῖον τῶν σιελόγονων ἀδένων. Κατὰ τῆς ἀποφάνσεως ταύτης διαμαρτύρεται λίαν πειστικῶς καὶ εὐγλωττῶς ὁ Φλαμμαριὸν ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ προσφάτου ἔργου του *Li'Inconpue* καὶ λέγει. "Ἐπειδὴ οἱ φυσιολόγοι δὲν βλέπουν νὰ προκύπτῃ διανόησις ἄλλως ἢ διὰ τοῦ ἐγκεφάλου πηδῶσι εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ ὄργανον εἶνε ἀπαραίτητον διὰ τὴν λειτουργίαν. Ἀλλὰ ποῖος μᾶς δίδει τὸ δικαίωμα νὰ φρονῶμεν ὅτι ἔχομεν ὑπὸ τὴν παρατήρησιν ἡμῶν ἀναπεπταμένον ὀλόκληρον τὸ Σύμπαν καὶ ὅτι δὲν ὑπάρχει τίποτε ὅπερ νὰ ἀγνοῦμεν; Ποῖος δικαιούται νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι διανόησις δὲν ὑπάρχει ἀνευ ἐγκεφάλου; Πᾶς ἐπιστήμων ὀφείλει νὰ παραδεχθῇ ὅτι δυναμικόν τι στοιχείον, ἀβαρὲς καὶ ἀόρατον, διαθέει τοὺς κόσμους τοῦ Σύνπαντος καὶ εἶνε ἀνεξάρτητον τῆς ὀρατῆς ὑλῆς ἐφ' ἧς καὶ ἐπενεργεῖ, καὶ ὅτι ἐν αὐτῷ τῷ δυναμικῷ στοιχείῳ ὑπάρχει διανόησις ὑπερτέρα τῆς ἡμετέρας. Βεβαίως διανοούμεθα διὰ τοῦ ἐγκεφάλου, ἀκριβῶς ὅπως βλέπομεν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, ἀκούομεν διὰ τῶν ὠτων· ἀλλ' ὅπως δὲν εἶνε οἱ ὀφθαλμοὶ ὅπου βλέπουσιν οὐδὲ τὰ ὠτα ὅπου ἀκούουσιν, οὕτω δὲν εἶνε ὁ ἐγκέφαλος ὅπου διανοεῖται. Τί θὰ ἔλεγες περὶ ἀνθρώπου ἐπαινοῦντος τηλεσκόπιον ὡς ἱκανὸν νὰ βλέπῃ τὰς διώρυγας τοῦ Ἄρεως; Ὁ ὀφθαλμὸς εἶνε ὄργανον ὅπως καὶ τὸ τηλεσκόπιον. Ὁ ἐγκέφαλος εἶνε ὄργανον ὅπως καὶ ὁ ὀφθαλμὸς. Τὸ ἀβαρὲς ρευστὸν περὶ οὗ εἶπον ἀνωτέρω εἰσδύει καὶ εἰς τὰ στερεώτατα τῶν σωμάτων, εἰς τὰ πυκνότερα τῶν ὀρυκτῶν. Εἶνε γνωστὸν ὅτι τὰ μόρια ἐξ ἧς σύγκειται ἡ ὑλὴ δὲν ἐφάπτονται ἀλλήλων, ἀλλὰ κολυμβῶσιν οὕτως εἰπεῖν ἐντὸς τοῦ ἀοράτου ρευστοῦ ὅπερ ἐκλήθη αἰθήρ. Ἀνὰ τὰς ἀπειρίας ὁ αἰθήρ μεταβιβάζει κυματισμούς καὶ δονήσεις, φέρει εἰς τὰ στέρνα μας θάλπος καὶ φῶς ἀπὸ τὰ δυσθεώρητα ὑψη. Ὁ αἰθήρ εἰσδύει εἰς τὸν ἐγκέφαλον ὅπως εἰς πᾶν ἄλλο σῶμα. Τί κωλύει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι μεταβιβάζει εἰς τὰ νεῦρα τοῦ ἐγκεφάλου διανοήσεις καὶ αἰσθήματα ὄντων κατοικούντων εἰς τοὺς Γαλαξίας; Ἐχω τρανὰς ἀποδείξεις ὅτι ὁ ἀνθρώπινος ὀργανισμὸς εἶνε πλήρης ἠλεκτρισμοῦ καὶ ἀκτινοβολαί, καὶ οὐδεμία μοὶ ἀπομένει ἀμφιβολία ὅτι ὁ ἐγκέφαλος εἶνε ἐστία τις ἢ φωτὸς ἢ αἰθέρος ἢ ἠλεκτρισμοῦ. Αἱ ἀκτινοβολαὶ τοῦ ἐξικνοῦνται εἰς ἀπίρους ἀποστάσεις καὶ δὲν δύναται τις νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι εἶνε ἀκτινοβολαὶ ἀπλῶς τοῦ ἐγκεφάλου, ἀλλὰ δονήσεις μεταβιβαζόμεναι τῇ βοήθειᾳ τοῦ ὄργανου τούτου. Αἱ ἔρευναι εἰς ἃς ἀσχολοῦμαι μὲ ἡγαγον νὰ παραδέχωμαι ὅτι πράγματι οἱ θνήσκοντες μεταβιβάζουσιν ἐντυπώσεις εἰς τὸν ἐγκέφαλον τοῦ ζῶντος ὁσπδήποτε μακρὰν διατρίβοντος, καὶ ὅτι ἡ ἐπικοινωνία αὕτη μεταξὺ διανοίας καὶ διανοίας δύναται νὰ γίνῃ καὶ ἀνευ τῆς βοήθειας τῶν ὀφθαλμῶν ἢ τῶν ὠτων ἢ τοῦ ἐγκεφάλου. Γίνεται τῇ βοήθειᾳ ἐνδοτέρας τινος ψυχικῆς λειτουργίας. Δι' αὐτῆς ἡ ψυχὴ βλέπει ὄχι μόνον τὰ συμβαίνοντα μακρὰ, ἀλλὰ καὶ τὰ προωρισμένα νὰ συμβῶσιν ἐν τῷ μέλλοντι. Τὸ μέλλον ὑπάρχει ὀνθητικῶς, καὶ τὴν ὑπαρξίν του ταύτην καθορίζουσιν αἰτίαι προκυλοῦσαι διαδοχικὰς περιστάσεις. Ἐνδείξεις θετικαὶ ἀναγκάζουσιν ἡμᾶς νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὑπάρχει ψυχικὸς κόσμος πραγματικὸς καὶ ἀπὸς ὅσῳ πραγματικὸς καὶ ἀπὸς εἶνε ὁ κόσμος οὗ ἀντιλαμβανόμεθα διὰ τῶν σωματικῶν ἡμῶν αἰσθήσεων. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ψυχὴ ἐνεργεῖ ἐξ ἀποστάσεως τῇ βοήθειᾳ λειτουργίας τινος ἀνηκούστης ἀπακλειστικῶς εἰς αὐτήν, δικαιούμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὑπάρχει ὡς αὐτοτελὲς τι ὁ πραγματικὸν καὶ ὅτι αἱ ἰδιότητες αὐτῆς δὲν εἶνε ποσῶς ἀποτελέσματα τῶν λειτουργιῶν τοῦ ἐγκεφάλου."

ΕΡΕΥΝΩΣΙ ΚΑΙ ΜΗ.

Προοδευτικῶς. Τὴν ἀπορίαν σας περὶ πολλαπλασιασμοῦ τῶν ζώων, ἐν ᾗ περιπτώσει πάντες ἀπέχουσι τοῦ κρέατος, θὰ εὕρετε λελυμένην εἰς τὸ ποιημάτιόν μου Ὑγιεινὴ καὶ Ἠθικὴ. Ἐνταῦθα ἀρκοῦμαι νὰ σᾶς εἶπω ὅτι νὰ ζῶα πολλαπλασιάζονται σήμερον συνεπεία τῆς κρεοφαγίας. Καταργουμένης τῆς ἕξεως ταύτης, ὁ ἀριθμὸς τῶν ζώων θὰ ἦτο μικρὸς καὶ θὰ ἀπέθνησκον φυσικὸν θάνατον. Τὴν ἰσορροπίαν τῆς ζωῆς ὁ ἄνθρωπος κατέστρεψε διὰ τῶν βαρβάρων αὐτοῦ ἕξεων. Ὡς πρὸς τὸ μεταφυσικὸν ζήτημα ἕπερ θίγεται αὐτὸ ἀπαιτεῖ μακρὸν λόγον καὶ ἐπιφυλάσσομεν ἰδιαιτέρον ἄρθρον. Τὸ βιβλίον τοῦ Μάγερς μεταφράσθη εἰς τὴν γαλλικὴν καὶ δύνασθε νὰ τὸ προμηθευθῆτε ἢ νὰ μάθητε περὶ αὐτοῦ λεπτομερέως ἀπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ "Light," 110 Saint Martin's Lane, London. Ὁ τίτλος τοῦ βιβλίου εἶνε "Human Personality" by Fred. Myers.

Στιχογραφῶ. Μεγάλους ποιητὰς ἡ ἐποχὴ μας δὲν ἔχει διότι νοήμονες, συνεταί μητέρες ὑπάρχουν ὀλίγιστα. Τοῦτο εἶνε πόρισμα ἀναγκαίως ἐξαγομένον ἐκ τῶν ἀνακαινώσεων ἃς ἐδημοσίευσαν γάλλοι τινες ἐρευνῆται τῶν νόμων τῆς κληρονομικότητος. Εἰς τρία συμπεράσματα συγκεφαλαιώθη τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐρεύνης των. Πρῶτον ὅτι ἀνεξαρτέτως μεγάλοι ποιητὰς ἔσχον πάντοτε μητέρας ἐκτάκτου ἑχεφροσύνης. Δεύτερον, ὁσάκις μετεδόθη τὸ ποιητικὸν τάλαντον κληρονομικῶς μετεδόθη διὰ τῆς μητρὸς. Τρίτον, τὸ ποιητικὸν τάλαντον εἶχε ἀποτέλεσμα προγονικῶν προδιαθέσεων ἢ ἔχι ποιητικῶν, βεβαίως ὅμως συρροουσῶν πρὸς τὴν ποιητικὴν ἐκφράσιν τῆς μητρὸς ἢ τῶν τέκνων τῆς. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, εἰν θέλωμεν ν' ἀποκτήσωμεν ποιητὰς, πρέπει πρῶτον νὰ παρασκευάσωμεν γνωστικὰς γυναῖκας. Ὁ Γκαίτε ἀπέδιδε τὴν "πρὸς τὰ ποιήματα ῥοπήν" τοῦ εἰς τὴν γνωστικότητα τῆς μητρὸς του, καὶ ὅπως ἀναφέρειτε ἐκ τῆς ΕΡΕΤΝΗΞ τοῦ Ἀπριλίου τὴν ἀξίαν του ὁ Λαμαρτίνος ἐκληρονόμησεν ἀπὸ τῆς μητρὸς του τὸ ὑπέροχον ἦθος. Ὅτι εἴπομεν περὶ ποιητῶν, βεβαίως ἐφαρμόζεται καὶ περὶ φιλοσόφων, καὶ πολιτευτῶν.

Μουσικῶς. Ἀναμφιβόλως εὐρίσκεται ὁσήμεραι τὸ κράτος τῆς μουσικῆς, ἀλλὰ εἶνε ζήτημα εἰν πάντοτε ἡ ἐπίδρασις αὐτῆς ψυχαγωγῆ καὶ ἀνυπόδη. Πιστεύω ὅτι συμβαίνει τοῦτο ἐν μέρει. Ἡ μουσικὴ τέχνη ἠδύνατο νὰ ἐπιτελέσῃ μεγάλην ἀποστολὴν ὑπὸ ἔθνηκην ἔποσιν ἀρκεῖ νὰ ἐκφράσῃ γνησίως τὰ ψυχικὰ συναισθήματα τοῦ ἔθνους οἃ ἐδρῖσκονται ἐν ταῖς καρδίαις καὶ ἐν ταῖς ἐστίαις τῶν ὁμάδων αὐτοῦ. Συμφωνῶ ἐπομένως ὅτι εὐχῆς ἔργων θὰ ἦτο νὰ καταβληθῆ προσπάθεια πρὸς μάρψασιν γνησίας ἔθνηκης σχολῆς ἐχούσης ἰδιόζοντα τόνον καὶ ἰδιόζουσαν ἰδιοσυγκρασίαν. Ὑπάρχουν ξένα πρότυπα λίαν ἀξιολύμητα, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἀπαιτεῖται νὰ δημιουργηθῆ ἀγάπη πρὸς τὴν θέλαν ταύτην τέχνην καὶ νὰ ὑπάρξουν ἔθνηκοι θεσμοὶ χρησιμοποιοῦντες αὐτὴν ὑπὲρ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. Εἰς προσηχῆ τεύχη θὰ δημοσιεύσωμεν εἰδικὰ ἄρθρα ἅτινα θὰ σᾶς ἐνδιαφέρουσι λίαν.

Φιλερένως. Οὐδαμῶς θεωρῶ ἀπίθανον τὴν ἀνακάλυψιν ἣν προσδοκᾶτε, κρίνω δὲ λίαν εὐστοχον τὴν χρησιμοποίησιν ἣν ὑποδεικνύετε. Ὅτι εἶνε ἐπιστημονικῶς δυνατὸν ν' ἀνακαλυφθῆ οὐσία τις ἣτις νὰ διατηρῆ εἰς λήθαργον ἀνθρώπινα ὄντα ἐπὶ 100 ἔτη, ὑπεστηρίχθη πλέον ἢ ἀπαξ. Εἰσι γνωστὰ τὰ φαινόμενα τῆς παρατηρηθείσης λανθανούσης ζωτικότητος εἰς πολλὰ φυτὰ καὶ ζῶα ἅτινα διατηροῦνται ἐν καταστάσει νάρκης ἐπὶ μακρὸν χρόνον. Σπόροι ἀρχαίων ἐποχῶν ἀνακαλυφθέντες ἢ ἀνευρεθέντες ἀνεβλάστησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν διὰ τῆς ἐπαφῆς ὀλίγης ἐργασίας. Εὐρέθησαν κόκκοι δημοτικῶν καρπῶν ἐντὸς αἰγυπτιακῶν μουμιῶν καὶ μετὰ χιλιάδας ἐτῶν ἐπανεῖδον βλάστησιν καὶ ζωὴν. Ἐν Ἑλλάδι δὲ εἰς τὰ ἀπορριμματα τοῦ Λαυρίου ἀνευρέθησαν σπόροι λησμονηθέντες ἀπὸ τὰς ἡμέρας τοῦ Περικλέους καὶ ἐσχάτως ἀποδόσαντες εἰς τὸ εἶναι φυτὰ τινὰ ὄλωσ πρωτοφανῆ εἰς ἡμᾶς ἅτε ἐκλιπόντα ἀπὸ αἰώνων. Ὑπάρχουσι πολλὰ ζῶδια ἅτινα αὐτόχρομα ἀποξηραίνονται ἐπὶ μακρὸν χρονικὴν περιόδον καὶ φαίνονται ὡσανεὶ ἀποτίλματα ξύλων ἢ μετάλλων φερόμενα ὑπὸ τῶν ἀνέμων τῆδε κακεῖσε. Ἐπανερχόμενα εἰς ἐπαφὴν πρὸς τὸ ὕδωρ ἀναλαμβάνουσι τὴν προτέραν ζωὴν των καὶ καθίστανται ἀπαξ ἔτι τὰ ὑδρόβια οἃ ὑπῆρξαν πρῖν. Καὶ μεγαλήτερα ζῶα, ὡς μῦες, ἄρκτοι, ὄφεις διέρχονται μῆνας ὄλους ἐν καταστάσει παντελοῦς ἀναισθησίας καίτοι ἀναπνεύουσι καὶ ζῶσιν. Ἡ βιολογία δὲν ἐξηγεῖ τὸ φαινόμενον εἰμὴ καθόσον τὸ περιγράφει ὡς διακοπὴν ζωτικότητος. Ἄν, ὡς λέγετε, ἡμέραν τινὰ τοῦτο καταστῆ "προσιτὸν μέσον ἀναπαύσεως εἰς οἰονδήποτε," τότε βεβαίως πολλοὶ ἀντὶ ν' αὐτοκτονῶσι θὰ προτιμῶσι τὴν διακοπὴν τῆς ζωτικότητος αὐτῶν ἐπὶ ἑκατὸν ἔτη. Ἡ διάρρησις ἐνδὸς αἰῶνος φέρει πολλὰς μεταβολὰς

αἵτινες δυνατὸν νὰ φέρωσι θεραπείαν πολλῶν περιστάσεων ἄλλων ἀνοικονομήτων. Ὡς εἶπον δὲ εἶνε λίαν εὐστοχος ἡ ἰδέα σας, καὶ δὴ πρωτότυπος, ὅτι χιλιάδες δυσηρεστημένων ἐργατῶν ἀντὶ νὰ ἀπεργάσωσι θὰ δύνανται νὰ διακόπτωσι τὴν ζωτικότητα αὐτῶν ἀποναρκούντες ἑαυτοὺς ἐπὶ τινὰς γενεάς. Ἐὰν ὄλοι οἱ ἐργάται συμφωνήσωσι νὰ πράξωσι τοῦτο, θὰ μείνωσι οἱ κεφαλαιούχοι μόνοι των καὶ θὰ ἀναγκασθῶσι νὰ γίνωσιν ἐργάται. Τοιοῦτοτρόπως ἡ ἀνακάλυψις θὰ ἀγάγῃ εἰς τὴν λύσιν τοῦ βιομηχανικοῦ προβλήματος. Ἐλπίζωμεν ὅμως ὅτι πρῖν ἀνακαλυφθῆ ἡ ναρκωτικὴ οὐσία ἢ μέθοδος, τὸ βιομηχανικὸν πρόβλημα θὰ ἔχει λυθῆ.

Θιασώτῃ. Νομίζω ὅτι ἡ ἀποχὴ πάσης τροφῆς ἐν περιπτώσει ἀσθενείας εἶνε ἀριστον μέτρον ἔχι μόνον εἰς ὀξείας νόσους ἀλλὰ καὶ εἰς ἀπλοὺν κρυολόγημα. Πιθανὸν νὰ ὑπάρχῃ ὄρεξις, ἀλλὰ αὕτη δὲν ἀποδεικνύει πάντοτε ὅτι ὁ ὄργανισμὸς ζητεῖ τροφήν. Ἐνὸσφ ὄφισταται οἰαδήποτε ἐνόχλησις ἢ ὄρεξις δὲν εἶνε ἀσφαλὲς κριτήριον. Μάλιστα πολλάκις καὶ μὴ ὑπαρχούσης οἰασθήποτε ἐνοχλήσεως, ὑπαρχούσης δὲ ὄρεξεως δηλαδὴ ἐν πλήρει ὑγείᾳ εἶνε φρόνιμον μέτρον ἡ ἀποχὴ πάσης τροφῆς ἐπὶ 12 ἢ 24 ὥρας. Διὰ φυσιολογικοὺς λόγους αὕτη αὕτη ἢ δωδεκάωρος ἢ εἰκοσιτετράωρος νηστεία εἶνε τροφή, ἅτε δίδουσα εὐκαιρίαν εἰς τὸν ὄργανισμὸν ν' ἀφομοιώσῃ ἐν ἀνέσει τὰς πρότερον εἰσαχθείσας εἰς αὐτὸν οὐσίας. Προκειμένου ὅμως περὶ χρονίων ἀσθενειῶν: Ἡ χρονία ἀσθένεια εἶνε σχεδὸν πάντοτε ἀποτέλεσμα παραβιάσεως τῶν ἀμειλίκτων κανόνων τῆς ὑγιεινῆς, ὅπως ἐν τῇ ἰδικῇ σας περιπτώσει. Τὸ ἀπαιτούμενον φάρμακον εἶνε κατὰ συνέπειαν ἡ ἄνευ ἀναβολῆς παλινόρθωσις τῆς ὑγιεινῆς κειθαρχίας καὶ τήρησις αὐτῆς μετὰ μείζονος ἢ τῆς συνήθους ἀσθηρότητος. Ἡ δὲ περιοδικὴ νηστεία συχνότερα τοῦ συνήθους θὰ ἦτο πολὺ συντελεστικὴ εἰς τὴν ἐπανάκτησιν τῶν πεπτικῶν δυνάμεων. Ἐπειτα καὶ τωνατικὰ φαγητὰ ὑπάρχουσι μετὰ τῶν φυτικῶν οὐσιῶν παντοῖα, ἀλλὰ θὰ ἦτο σφάλμα νὰ λαμβάνεται μείζων ποσότης ἐν τῇ ἰδέᾳ ὅτι ἀναπληροῦται οὕτω ἡ ἀποχὴ ἀπὸ τοῦ κρέατος. Ἀπεναντίας ἀπαιτεῖται μικρὰ ποσότης. Παραδείγματος χάριν τὰ ὄσπρια ἐπιστημονικῶς μαγειρευόμενα ἀρκοῦσιν ἐν μικρῇ ποσότητι, βλάπτουσι δὲ ἐν μείζονι τοῦ ἀρκετοῦ. Τὰ ὀλίγα ὄσπρια εἶνε τωνακὰ καὶ εὐπεπτα. Ἐξ ὄσων μοὶ γράφετε βλέπω ὅτι δὲν πταίει τὸ εἶδος τῆς τροφῆς, ἀλλὰ τὸ ἀνθυγιεινὸν τοῦ βίου, ἐν ἡκολουθήσατε. Λέγετε ὅτι ἤδη κινεῖσθε πολὺ καὶ γράφετε ὀλίγον. Ἄλλ' αὐτὸ δὲν ἀρκεῖ. Ἐπειτα δὲν εἶνε φρόνιμον νὰ κινῆσθε πολὺ, ἀλλὰ μετρίως, ὡς ἐπίσης ἡ διανοητικὴ κόπωση καθ' ἑκάστην εἶνε ἀπαραίτητον νὰ εἶνε ἔχι ἐλαχίστη, ἀλλὰ μετρία. Πλήν τῆς κινήσεως καὶ τῆς διανοητικῆς ἐργασίας ἀπαιτεῖται συστηματικὴ σωματολουσία. Ἐὰν σᾶς ἐνοχλῇ τὸ ψυχρὸν ὕδωρ ἔστω ὑπόψυχρον. Δὲν εἶνε ὅμως δυνατὸν νὰ σᾶς ἐνοχλήσῃ τὸ ψυχρὸν, ἀρκεῖ νὰ προηγήθῃ εὐθὺς πρὸ τῆς ψυχρολουσίας ἱκανὴ σωμασμία. Στιγμιαία βύθισις ἢ βαντισμὸς ὀλοκλήρου τοῦ σώματος καθ' ἑκάστην πρῶταν περὶ τὰς 10, κατόπιν σωμασμίας, εἶτα δὲ ἀμέσως ἐργώδης προστριβὴ διὰ τῶν χειρῶν ἢ μάκτρον καὶ εἴκοσι λεπτῶν γοργὸς περίπατος ἀκολουθούμενος ὑπὸ ἀναπαύσεως ἄλλων εἴκοσι λεπτῶν εἶνε τῶν ἄν οὐκ ἄνευ πρὸς διατήρησιν ἢ ἀνάκτησιν τῆς ὑγείας. Ἐπίσης πολλάκις ἡ ἀμέλεια τῶν ὀδόντων προκαλεῖ ἢ ὑποβηθῆ καθήσεις τοῦ στομάχου. Εἶνε σπουδαιότατον τοῦτο καὶ οἱ ἰατροὶ οὐδέποτε τὸ σκέπτονται. Ἐὰν οἱ ὀδόντες δὲν πλύνωνται καὶ καθαρίζωνται τακτικῶς, χιλιάδες βακτηριδίων κατέρχονται εἰς τὸν στόμαχον καὶ μέχρι τινος ὁ στόμαχος τὰ χωνεύει, ἀλλὰ ἐπὶ τέλους ἀπαυδᾷ. Σᾶς στέλλω ἐν βιβλίον μαγειρικῆς ὕπερ καθήρτισα πρὸ ἐτῶν καὶ ἤδη κατόπιν πολλῶν αἰτήσεων μοὶ ἐστάλη ἐν ἀντίτυπον ἐξ Ἀθηνῶν. Ἐν αὐτῷ θὰ ἴδητε πολλὰ χρήσιμα φαγητὰ καὶ τινὰς τωνατικωτάτας σούπας. Ὅταν ἀκούητε ἰατρὸν λέγοντα "τρώγε κρέας διὰ νὰ σωθῆς" σημειώσατέ το ὡς δεδομένον ὅτι δὲν εἶνε αὐ σουφαντ τῆς ἐπιστήμης. Ἄλλὰ καὶ ἂν εἶνε ἐνήμερος, ἐκφράζει μόνον γνώμην, καὶ τὸ ὅτι εἶνε ἰατρὸς οὐδόλως προσδίδει βαρύτητα εἰς τὴν γνώμην του. Ἡ φυτοφαγία ὡς διαιτητικὸν σύστημα δὲν ὀφείλεται εἰς τὰς ἐρεῖνας τῶν ἰατρῶν, ἀλλὰ ἡ ἰατρικὴ πρόοδος ὀφείλει πολλὰ εἰς τὰς ἐρεῖνας τῶν φυτοφάγων καὶ διαιτητολόγων. Τοῦ συνήθους ἰατροῦ τὸ ὄλον ἔργον εἶνε ν' ἀντιληφθῆ ὅτι ὁ πελάτης του ἀσθελεῖ καὶ νὰ τοῦ δόσῃ συνταγήν· περαιτέρω τούτου ἡ γνώμη ἐνδὸς ἰατροῦ, ὡς ἰατροῦ εἶνε μηδέν. Νομίζω ὅμως ὅτι θὰ ἠδύνασθε νὰ ὑποβηθῆσθε τὴν ἐκάνοδον τοῦ στομάχου σας εἰς τὴν ὑγίαν του κατάστασιν, λαμβάνοντες μικρὸν τι ἀφέψημα ὡς τὸ λεγόμενον φαρμακοῦλι. Ἄλλὰ μὴ λησμονεῖτε τὴν δύναμιν τῆς διανοίας καὶ τῆς ἀδθυποβολῆς. Πρέπει νὰ ἐγείρεσθε καθ' ἑκάστην πρῶταν μετὰ τὴν κατηγορηματικὴν νοερὰν διαβεβαίωσιν ὅτι διηνεκῶς βαδίζετε πρὸς τὴν ὑγείαν καὶ νὰ ἐπαναλαμβάνετε τὴν διαβεβαίωσιν ταύτην ὀλίγῃ πρὸ τοῦ ὕπνου σας. Θὰ σᾶς συνεβαύλευον ν' ἀπέχεσθε πάσης τροφῆς ἀπαξ τῆς ἐβδομάδος ἐπὶ 24 ὥρας.